

**Az OECD
Multinacionális vállalatokra
vonatkozó irányelvei
2011. évi kiadás**

Előszó

Az *OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei (Irányelvek)* a részes kormányok ajánlásai az országaikban tevékenykedő vagy székhellyel rendelkező multinacionális vállalatok felé. Jogi kötelezettséget nem jelentő elveket és normákat fogalmaznak meg a felelős üzleti magatartásról globális keretek között a vonatkozó jogszabályokkal és nemzetközileg elismert normákkal összhangban. Az *Irányelvek* az egyetlen átfogó, többoldalú kódex a felelős üzleti magatartásról, amelynek támogatására kormányok kötelezték el magukat.

Az *Irányelvek* ajánlásai olyan országok kormányainak közös értékeit fejezik ki, amelyekből a közvetlen nemzetközi beruházások nagy része származik, és amelyek a legnagyobb multinacionális vállalatok közül soknak anyaországai. Az *Irányelvek* célja világszerte elősegíteni a vállalatok pozitív hozzájárulását a gazdasági, környezeti és társadalmi fejlődéshez.

Az *Irányelveket* egyedülálló mechanizmus, a Nemzeti Kapcsolattartó Pontok (NKP-k) támogatják, amelyek a részes országok által létrehozott szervezetek az *Irányelvek* népszerűsítésére és alkalmazására. Az NKP-k segítik a vállalatokat és tevékenységük érintettjeit a megfelelő lépések megtételében az *Irányelvek* alkalmazásának előmozdítása során. Továbbá közvetítő és békéltető platformot biztosítanak az esetlegesen felmerülő gyakorlati problémák rendezéséhez.

2010. május 4-én a 42 OECD és OECD-n kívüli ország, amely részese az OECD Nemzetközi beruházásokra és multinacionális vállalatokra vonatkozó nyilatkozatának és a vonatkozó határozatnak, megkezdte munkáját az *Irányelvek* aktualizálásán, hogy az tükrözze az utolsó, 2000. évi átdolgozás óta a nemzetközi befektetések és a multinacionális vállalatok területén végbement változásokat. A megegyezéssel kialakult módosítások biztosítani hivatottak, hogy az *Irányelvek* továbbra is a felelős üzleti magatartást támogató, vezető nemzetközi eszköz maradjon.

Az aktualizált *Irányelveket* és a vonatkozó határozatot a 42 részes ország kormánya az OECD 50 éves fennállása alkalmából, 2011. május 25-én megrendezett Miniszteri ülésen fogadta el.

Az *Irányelvek* változásai a következőket foglalják magukba:

- Új fejezet az emberi jogokról összhangban az ENSZ Üzleti élet és az emberi jogok vezérelvei: A jogok védelmére, tiszteltben tartására és orvoslására vonatkozó keretrendszer végrehajtása (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations „Protect, Respect, Remedy” Framework) dokumentummal.

- Új és átfogó megközelítés a kellő gondosságról (due diligence) és az ellátási lánc felelős kezeléséről, amely jelentős előrehaladást jelent a korábbi megközelítésekhez képest.
- Jelentős változások több fejezetben, így a „Foglalkoztatás és munkaügyi kapcsolatok”; a „Küzdelem a vesztegetés, a kenőpénz-kérés és a zsarolás ellen”; a „Környezetvédelem”; a „Fogyasztói érdekek”; az „Információk közzététele” és az „Adózás” fejezeteknél.
- Világosabb és határozottabb Eljárási iránymutatás az NKP-k szerepének erősítése, teljesítményének fokozása és funkcionális egyenértékűségének elősegítése érdekében.
- Proaktív program a vállalatok segítésére az *Irányelvek* alkalmazásához, hogy a felmerülő új kihívások közepette megfeleljenek felelősségüknek.

Az *Irányelveket* a részes országok kormányai fejlesztették tovább, és intenzív konzultációt folytattak az érdekeltek és partnerek széles körével. Egyenrangú félként meghívtak minden nem csatlakozott G20 országot, amelyek értékes hozzájárulást tettek, hasonlóan a regionális konzultációk résztvevőikhez Ázsiában, Afrikában, Latin-Amerikában, a Közel-Keleten és Észak-Afrikában. Az OECD Üzleti és Ipari Tanácsadó Bizottsága, az OECD Szakszervezeti Tanácsadó Bizottsága és az OECD Watch képviselték az üzleti, a munkavállalói és a nem kormányzati szervezeteket (NGO-k) a rendszeres konzultációs üléseken és az *Irányelvek* továbbfejlesztéséért felelős munkacsoport elnökének tanácsadói csoportjában történő aktív részvétellel. John Ruggie professzor, az ENSZ főtitkár Üzleti élet és az emberi jogok vezérelveinek területéért felelős különmegbízottja, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet és más nemzetközi szervezetek is jelentősen hozzájárultak az *Irányelvek* továbbfejlesztéséhez.

Az OECD Versenypolitikai Bizottsága, Fogyasztóvédelmi Bizottsága, Felelős Vállalatirányítási Bizottsága, Foglalkoztatás-, Munka- és Szociálisügyi Bizottsága, Környezetpolitikai Bizottsága és Adóügyi Bizottsága továbbá a Nemzetközi Üzleti Tranzakciókban Történő Vesztegetés Elleni Munkacsoportja is hozzájárult az *Irányelvek* vonatkozó fejezeteinek felülvizsgálatához.

Az *Irányelvek* továbbfejlesztését a Beruházási Részleg - mint az OECD Beruházási Bizottságának Titkársága - segítette szoros együttműködésben a Jogi Igazgatósággal, az Adópolitikai és Adóadminisztrációs Központtal, az Anti-korrupciós Részleggel, a Versenypolitikai Részleggel, a Társasági Ügyek Részleggel, a Foglalkoztatás Elemzési és Politikai Részleggel, a Környezetvédelmi és Gazdasági Integrációs Részleggel valamint az Információs, Kommunikációs és Fogyasztóvédelmi Részleggel.

Tartalomjegyzék

A nemzetközi befektetésről és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat.....5

I. rész

Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei Ajánlások a felelős üzleti magatartásról globális összefüggésben

Bevezetés	9
I. Koncepció és alapelvek	12
II. Általános elvek	14
III. Információk közzététele	21
IV. Emberi jogok	25
V. Foglalkoztatás és munkaügyi kapcsolatok.....	29
VI. Környezetvédelem	35
VII. Küzdelem a vesztegetés, a kenőpénz-kérés és a zsarolás ellen.....	40
VIII. Fogyasztói érdekek	43
IX. Tudomány és technológia	47
X. Verseny	49
XI. Adózás	51

II. rész

Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveinek alkalmazási eljárásai

Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveiről szóló

Tanácsi határozat módosítása	55
I. Nemzeti Kapcsolattartó Pontok	55
II. A Beruházási Bizottság	56
III. A Határozat felülvizsgálata	57
Eljárási iránymutatás.....	58
I. Nemzeti Kapcsolattartó Pontok.....	58
II. A Beruházási Bizottság	60
Magyarázat az alkalmazási eljárásokhoz.....	63
I. Magyarázat az Eljárási iránymutatáshoz NKP-k részére	64
II. Magyarázat az Eljárási iránymutatáshoz a Beruházási Bizottság részére	72

A NEMZETKÖZI BEFEKTETÉSRŐL ÉS MULTINACIONÁLIS VÁLLALATOKRÓL SZÓLÓ NYILATKOZAT

2011. május 25.

A RÉSZES KORMÁNYOK¹

FIGYELEMBE VÉVE, HOGY

- A nemzetközi befektetés a világgazdaság számára kiemelkedő fontosságú, és jelentősen hozzájárul az országok fejlődéséhez;
- A multinacionális vállalatok ebben a befektetési folyamatban fontos szerepet játszanak;
- A nemzetközi együttműködés javíthatja a külföldi befektetési légkört és ösztönözheti a multinacionális vállalatok pozitív hozzájárulását a gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődéshez, valamint minimálisra csökkentheti vagy feloldhatja a vállalatok működéséből esetlegesen származó nehézségeket;
- A nemzetközi együttműködés előnyei növekednek azáltal, hogy a nemzetközi befektetésekkel és multinacionális vállalatokkal kapcsolatos kérdésekkel egymással összefüggő eszközök kiegyensúlyozott keretei között foglalkoznak;

KIJELENTIK, HOGY:

Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvek	I.	Közösen ajánlják az országaikban tevékenykedő vagy székhellyel rendelkező multinacionális vállalatoknak, hogy tartsák tiszteletben az 1. mellékletben ² található Irányelveket, tekintetbe véve a Bevezetésben található és az Irányelvek szerves részét képező megfontolásokat és értelmezéseket;
Nemzeti elbánás	II. 1.	A részes kormányok - összhangban a közrend fenntartásával, az alapvető biztonsági érdekeik védelmével valamint a nemzetközi békével és biztonsággal kapcsolatos kötelezettségeikkel összefüggő szükségleteikkel - a

¹ A 2011. május 25-i állapot szerint a Nyilatkozathoz csatlakozott kormányok az alábbiak: az összes OECD-tagország, valamint Argentína, Brazília, Egyiptom, Lettország, Litvánia, Marokkó, Peru és Románia. Az Európai Közösség meghívást kapott, hogy csatlakozzon a Nemzeti Elbánással foglalkozó szekcióhoz a hatáskörébe tartozó ügyekben.

² A „*Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvek*” szövegét e kiadvány I. része tartalmazza.

területükön működő és más részes állam polgárai által közvetlenül vagy közvetve birtokolt vagy irányított vállalatokat (a továbbiakban: külföldi irányítású vállalatok) a nemzetközi joggal összhangban olyan törvényi, rendeleti és közigazgatási gyakorlati elbánásban részesítik, amely nem kevésbé kedvező, mint amilyenben hasonló helyzetekben a belföldi vállalatok részesülnek (a továbbiakban: nemzeti elbánás);

2. A részes kormányok fontolóra veszik „nemzeti elbánás” alkalmazását más nem részes országok vonatkozásában is;
3. A részes kormányok törekednek annak biztosítására, hogy területi alegységeik „nemzeti elbánást” alkalmazzanak;
4. Ez a nyilatkozat nem foglalkozik a részes kormányok azon jogával, hogy szabályozzák a külföldi befektetések beáramlását vagy külföldi vállalatok alapításának feltételeit;

Ellentmondó követelmények

III. Együttműködnek, hogy elkerüljék vagy minimalizálják a multinacionális vállalatokra vonatkozó ellentmondó követelmények előírását, valamint figyelembe veszik a jelen dokumentum 2. mellékletében lefektetett általános megfontolásokat és gyakorlati megközelítéseket.³

A nemzetközi befektetések ösztönzői és akadályai

- IV. 1. Elismerik az együttműködés erősítésének szükségességét a nemzetközi közvetlen befektetések területén;
2. Elismerik ennek megfelelően, hogy szükséges a területen megfelelő súlyt fektetni a részes kormányok érdekeire, amelyekre a terület sajátos törvényei, rendeletei és adminisztratív gyakorlata (a továbbiakban: „intézkedések”) hatnak, a nemzetközi közvetlen befektetések hivatalos ösztönzése vagy hátráltatása során;
3. A részes kormányok arra törekednek, hogy ezek az intézkedések a lehető legátláthatóbbak legyenek, hogy fontosságukról és céljukról könnyen meg lehessen győződni, valamint az azokról szóló információk könnyen elérhetőek legyenek;

Konzultációs eljárások

V. Készek a fenti ügyekben egymással konzultálni a vonatkozó Tanácsi határozatokkal összhangban;

Felülvizsgálat

VI. A fenti ügyeket időszakonként felülvizsgálják, hogy javítsák a részes kormányok közötti nemzetközi gazdasági

³ A Multinacionális vállalatokra vonatkozó ellentmondó követelményekkel kapcsolatos általános megfontolások és gyakorlati megközelítések szövege megtalálható az OECD honlapján: www.oecd.org/daf/investment .

együtműködés hatékonyságát a nemzetközi beruházásokra és a multinacionális vállalatokra vonatkozóan.

I. rész

Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei

Ajánlások a felelős üzleti magatartásról globális összefüggésben

Szöveg és magyarázat

A Titkárság megjegyzése: Az *OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveire* vonatkozó magyarázatokat az OECD Beruházási Bizottság kibővített ülése - amelyen részt vett a *Nemzetközi befektetésről és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat* nyolc, nem OECD-tag részes országa* is - fogadta el annak érdekében, hogy tájékoztatásul és értelmezésül szolgáljon a „*Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvek*”, valamint az *OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveiről* szóló tanácsi határozat szövegéhez. A magyarázatok nem részei a *Nemzetközi befektetésről és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozatnak*, illetve az *OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveiről* szóló tanácsi határozatnak.

A jelen kiadványban a magyarázatok azon fejezet után találhatóak, amelyre vonatkoznak és 1-től 106-ig tartó folyamatos számozást kaptak.

* Argentína, Brazília, Egyiptom, Lettország, Litvánia, Marokkó, Peru és Románia.

Bevezetés

1. Az *OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei* (az *Irányelvek*) a multinacionális vállalatok részére szóló kormányajánlások. Az *Irányelvek* célja biztosítani, hogy e vállalatok tevékenysége összhangban álljon a kormánypolitikákkal, hogy erősödjék a kölcsönös bizalom alapja a vállalatok és a működési helyük társadalma között, hogy segítse javítani a külföldi befektetési klímát, és hogy növekedjék a multinacionális vállalatok hozzájárulása a fenntartható fejlődéshez. Az *Irányelvek* része az *OECD Nemzetközi befektetésről és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozatának*, melynek további részei a nemzeti elbánással, a vállalatokra vonatkozó ellentmondó követelményekkel és a nemzetközi befektetésekre gyakorolt ösztönző és akadályozó hatásokkal foglalkoznak. Az *Irányelvek* a felelős üzleti magatartásról szóló önkéntes elveket és normákat fogalmazzák meg a vonatkozó jogszabályokkal és nemzetközileg elismert normákkal összhangban. Ugyanakkor az *Irányelvek* részes országai kötelezettséget vállalnak alkalmazásukra az *OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveiről szóló OECD tanácsi határozatnak* megfelelően. Továbbá az *Irányelvekben* foglalt kérdésekre nemzeti jogszabályok és nemzetközi kötelezettségvállalások is vonatkozhatnak.
2. A nemzetközi üzleti élet messze ható szerkezeti változáson ment keresztül, és maguk az *Irányelvek* e változásokat tükrözve fejlődtek. A szolgáltató és a tudásigényes iparágak felemelkedésével és az internetalapú gazdaság térnyerésével a szolgáltató és technológiai vállalatok egyre fontosabb szerepet töltenek be a nemzetközi piacon. Még mindig a nagyvállalatok felelnek a nemzetközi befektetések nagy részéért, és megfigyelhető a nagy nemzetközi fúziók irányába mutató tendencia. Ugyanakkor a kis- és középvállalatok által végrehajtott nemzetközi befektetések növekednek, és jelenleg jelentős szerepet játszanak a nemzetközi szintén. A multinacionális vállalatok - hasonlóan belföldi társaikhoz – fejlődésük során az üzleti berendezkedések és szervezeti formák szélesebb skáláját ölelik fel. Stratégiai szövetségek és a beszállítókkal és alvállalkozókkal létrehozott szorosabb kapcsolatok a vállalatok határainak elmosódása irányába mutatnak.
3. A multinacionális vállalatok szerkezetében történő gyors átalakulás tükröződik fejlődő világbeli tevékenységükben is, ahol a külföldi közvetlen befektetések gyors ütemben nőnek. A fejlődő országokban a multinacionális vállalatok diverzifikálják tevékenységüket a primer termelésen és ásványkincs-kitermelésen túl a feldolgozó, összeszerelő, belföldi piacfejlesztő és szolgáltatói területekre is. További fontos fejlemény a fejlődő országokból származó multinacionális vállalatok megjelenése jelentős nemzetközi befektetőkként.
4. A multinacionális vállalatok tevékenysége a nemzetközi kereskedelmen és befektetéseken keresztül erősítette és mélyítette azokat a szálakat, amelyek a világ országait és régióit összekötik. Ezek a tevékenységek jelentős hasznot hoznak az anya- és a fogadó országoknak. E hasznok halmozódnak, ha a multinacionális vállalatok a fogyasztók által keresett termékeket és szolgáltatásokat versenyképes áron kínálják,

és tisztos hozamot biztosítanak a tőkebefektetőknek. Kereskedelmi és befektetési tevékenységük hozzájárul a tőke, a technológia valamint az emberi és természeti erőforrások hatékony felhasználásához. Megkönnyítik a világ régiói közötti technológiatranszfert és a helyi körülményeket tükröző technológiák fejlesztését. Továbbá a vállalatok előmozdítják a humán tőke fejlődését és a munkahelyteremtést a fogadó országokban mind az intézményesített képzésen, mind a munkavégzés közbeni oktatáson keresztül.

5. A gazdasági változások természete, mértéke és sebessége új stratégiai kihívások elé állította a vállalatokat és a tevékenységükben érdekeltet. A multinacionális vállalatoknak lehetőségük van olyan a fenntartható fejlődést szolgáló, jó gyakorlatokat hasznosító politikák alkalmazására, amelyek a gazdasági, környezeti és társadalmi célok közötti összhang biztosítását célozzák. Nagymértékben növeli a multinacionális vállalatok képességét a fenntartható fejlődés segítésére, ha a kereskedelem és a befektetések nyitott, versenyképes és megfelelően szabályozott piacokon zajlanak.
6. Számos multinacionális vállalat bizonyította, hogy az üzleti magatartás magas szintű normáinak tiszteletben tartása segítheti a növekedést. Napjainkban erős a verseny, és a multinacionális vállalatok sokféle jogi, társadalmi és szabályozási helyzettel találkoznak. Ebben a helyzetben egyes vállalatok kísértést érezhetnek, hogy figyelmen kívül hagyják a megfelelő magatartási elveket és normákat, hogy ezzel jogtalan versenyelőnyhöz jussanak. Kevesek ilyenét gyakorlata megkérdőjelezheti sokak jó hírnevét, és aggodalmat kelthet a közvéleményben.
7. Sok vállalat úgy reagált a nyilvánosság ezen aggodalmaira, hogy belső programokat, iránymutatásokat és irányítási rendszereket fejlesztett ki, amelyek alátámasztják elkötelezettségüket „a társadalom felelős polgáraként való magatartás” (good corporate citizenship), a jó gyakorlatok, valamint a jó üzleti és munkavállalói magatartás iránt. Közülük néhányan tanácsadási, auditálási és tanúsítási szolgáltatásokat vettek igénybe, amelyek hozzájárultak a szakértelem megszerzéséhez ezeken a területeken. A vállalatok elősegítették a felelős üzleti magatartásról szóló társadalmi párbeszédet is, valamint az érdekelttel – többek között a több érdekelt fél részvételével létrejött kezdeményezésekkel - együtt fejlesztették a felelős üzleti magatartás iránymutatásait. Az *Irányelvek* tisztázzák a részes kormányok üzleti magatartással kapcsolatos, közös elvárásait, és referenciaként szolgálnak a vállalatok és más érdekelt számára. Ily módon az *Irányelvek* kiegészítik és egyúttal megerősítik a magánszféra felelős üzleti magatartás meghatározására és alkalmazására irányuló erőfeszítéseit.
8. A kormányok együttműködnek egymással és más szereplőkkel, hogy erősítsék az üzleti élet nemzetközi jogi és szakpolitikai kereteit. Ez a folyamat a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) munkájához köthetően a 20. század elején vette kezdetét. Másik mérföldkő az Egyesült Nemzetek Szervezete által 1948-ban elfogadott Emberi jogok egyetemes nyilatkozata volt. Ezt a felelős üzleti magatartás számos területét érintő normák folyamatos és ma is folytatódó fejlesztése követte. Az OECD jelentősen hozzájárult ehhez a folyamathoz az olyan területekre, mint a környezetvédelem, a korrupció elleni küzdelem, a fogyasztói érdekek, a felelős vállalatirányítás (corporate governance) és az adózás, vonatkozó normák kidolgozásával.
9. Az *Irányelvek* részes kormányainak közös célja ösztönözni a multinacionális vállalatok pozitív hozzájárulását a gazdasági, környezeti és társadalmi fejlődéshez, és minimálisra

csökkenteni azokat a nehézségeket, amelyek e vállalatok különböző tevékenységei következtében előállhatnak. Az ehhez a célhoz vezető úton a kormányok partneri viszonyba kerülnek azzal a sok vállalattal, szakszervezettel és egyéb nem kormányzati szervezettel, amelyek a saját módszereikkel ugyanezért küzdenek. A kormányok a hatékony nemzeti szakpolitikai keretek biztosításával segíthetnek, ami magában foglalja a stabil makrogazdasági politikát, a vállalatok megkülönböztetés-mentes kezelését, a megfelelő szabályozást és a prudenciális felügyeletet, a pártatlan bírósági és jogérvényesítési rendszert, valamint a hatékony és tisztességes közigazgatást. A kormányok azáltal is segíthetnek, hogy megfelelő, a fenntartható fejlődést támogató normákat és politikákat alakítsanak ki és mozdítsanak elő, továbbá elkötelezik magukat a folyamatos reformok mellett a közszféra hatékony és eredményes tevékenységének biztosítása érdekében. Az *Irányelvek* részes kormányai elkötelezettek a nemzeti és nemzetközi politikák folyamatos fejlesztése iránt valamennyi ember jólétének és életkörülményeinek javítása érdekében.

I. Konceptió és alapelvek

1. Az *Irányelvek* a kormányok közös ajánlásai a multinacionális vállalatok számára. Alapelveket és normákat fogalmaznak meg a vonatkozó jogszabályokkal és nemzetközileg elismert normákkal összhangban álló helyes gyakorlatokra. Az *Irányelvek* betartása a vállalatok számára önkéntes, jogilag nem kötelező. Mindazonáltal az *Irányelvek* által érintett kérdések között lehetnek olyanok, amelyeket nemzeti jogszabályok és nemzetközi kötelezettségvállalások is szabályoznak.
2. A vállalatok első számú kötelessége a nemzeti jogszabályok betartása. Az *Irányelvek* nem helyettesítik vagy írják felül a nemzeti törvényeket és rendeleteket. Bár az *Irányelvek* sok esetben túlmutatnak a jogszabályokon, nem hozhatják és nem is szándékozzák olyan helyzetekbe hozni a vállalatokat, hogy egymásnak ellentmondó követelményeknek kelljen megfelelniük. Ugyanakkor azokban az országokban, amelyekben a nemzeti törvények és rendeletek ellentmondanak az *Irányelvek* alapelveinek és normáinak, a vállalatok törekedjenek arra, hogy – a nemzeti jog sérelme nélkül - a lehető legteljesebb mértékig tiszteletben tartsák az említett alapelveket és normákat.
3. Mivel a multinacionális vállalatok tevékenysége az egész világra kiterjed, a nemzetközi együttműködésnek minden országra ki kellene terjednie ezen a területen. Az *Irányelvek* részes kormányai arra ösztönzik a területükön működő vállalatokat, hogy tartsák be az *Irányelveket* bárhol is tevékenykednek, miközben az egyes fogadó országok sajátos körülményeire is figyelemmel vannak.
4. Az *Irányelvek* céljai nem igénylik a multinacionális vállalatok pontos meghatározását. Ezek a vállalatok a gazdaság valamennyi ágazatában tevékenykednek. Általában olyan vállalatokat vagy más egységeket takarnak, amelyeket egynél több országban hoztak létre, és oly módon kapcsolódnak egymáshoz, hogy tevékenységüket különböző módokon össze tudják hangolni. Bár előfordulhat, hogy ezen egységek közül egy vagy több számottevően befolyásolni képes a többi tevékenységét, a vállalaton belüli önállóságuk mértéke multinacionális vállalatoként nagyon eltérő lehet. A multinacionális vállalatok tulajdonjog szerint lehetnek magán, állami vagy vegyes tulajdonban. Az *Irányelvek* a multinacionális vállalatok valamennyi egységére (az anyavállalatokra és/vagy a helyi egységekre) vonatkoznak. A különböző egységektől - a tényleges felelősség-megosztásuk szerint - elvárható, hogy együttműködjenek és segítsék egymást az *Irányelvek* betartásának megkönnyítésében.
5. Az *Irányelvek*nek nem célja különböző elbánás bevezetése a multinacionális és a nemzeti vállalatok felé, mindenki számára tükrözik a helyes gyakorlatot. Ennek megfelelően a multinacionális és a nemzeti vállalatok magatartásával szemben megfogalmazott elvárások azonosak, ahol az *Irányelvek* mindkét csoportra vonatkoztathatók.

6. A kormányok szándéka az *Irányelvek* lehető legteljesebb betartásának ösztönzése. Miközben elfogadott, hogy a kis- és középvállalatok nem rendelkeznek ugyanolyan kapacitásokkal, mint a nagyobb vállalatok, az *Irányelvek* részes kormányai mindazonáltal ösztönzik őket az *Irányelvek* ajánlásainak lehető legteljesebb betartására.
7. Az *Irányelvek* részes kormányai nem használják azokat protekcionista célokra vagy oly módon, amely vita tárgyává teszi bármely olyan ország komparatív előnyét, ahol multinacionális vállalatok befektetnek.
8. A kormányoknak - a nemzetközi jog keretei között - jogukban áll meghatározni azokat a feltételeket, amelyek mellett a multinacionális vállalatok a joghatósági területükön tevékenykednek. A multinacionális vállalat különböző országokban található egységeire ezeknek az országoknak alkalmazandó jogszabályai vonatkoznak. Amennyiben a multinacionális vállalatok részes vagy harmadik ország részéről ellentmondó követelményekkel szembesülnek, az érintett kormányokat jóhiszemű együttműködésre ösztönzik az esetlegesen felmerülő problémák megoldása érdekében.
9. Az *Irányelvek* részes kormányai a dokumentumot úgy adják közre, hogy feladatuknak tekintik a vállalatok méltányos, a nemzetközi jognak és szerződéses kötelezettségeiknek megfelelő kezelését.
10. A vállalatok és a fogadó országok kormányai között felmerülő jogi problémák megoldásának megkönnyítésére eszközként a megfelelő nemzetközi vitarendezési mechanizmusok igénybevételét - ideértve a választott bíróságokat is - ösztönzik.
11. Az *Irányelvek* részes kormányai alkalmazzák és ösztönzik azok alkalmazását. Nemzeti Kapcsolattartó Pontokat (NKP-k) hoznak létre az *Irányelvek* népszerűsítésére, és hogy fórumként szolgáljanak minden, az *Irányelvekkel* összefüggő kérdés megvitatásához. A részes kormányok részt vesznek a megfelelő felülvizsgálati és konzultációs eljárásokban is, hogy foglalkozzanak az *Irányelvek* változó világban való értelmezésével kapcsolatos kérdésekkel.

II. Általános elvek

A vállalatok vegyék teljes mértékben figyelembe a működési területük szerinti országokban kialakított szakpolitikákat, és mérlegeljék más érdekelték véleményét. E tekintetben:

A. A vállalatoktól elvárható, hogy:

1. Járuljanak hozzá a gazdasági, környezeti és társadalmi fejlődéshez a fenntartható fejlődés érdekében.
2. Tartsák tiszteletben a tevékenységük által érintettek nemzetközileg elismert emberi jogait.
3. Ösztönözzék a helyi kapacitásfejlesztést szorosan együttműködve a helyi közösséggel – beleértve az üzleti érdekeket –, valamint fejlesszék a vállalat tevékenységét a hazai és külföldi piacokon a megbízható kereskedelmi gyakorlatra vonatkozó igénnyel összhangban.
4. Ösztönözzék a humántőke-képzést, különösen foglalkoztatási lehetőségek teremtésével és az alkalmazottak képzési lehetőségeinek megkönnyítésével.
5. Tartózkodjanak az olyan emberi jogi, környezetvédelmi, egészségvédelmi, biztonsági, munkaügyi, adózási, pénzügyi ösztönzők általi vagy egyéb mentességek keresésétől vagy elfogadásától, amelyek a törvényi vagy szabályozási keretek között nem szerepelnek.
6. Támogassák és tartsák be a felelős vállalatirányítás alapelveit, továbbá alakítsanak ki és alkalmazzanak felelős vállalatirányítási gyakorlatokat a teljes vállalatcsoportra kiterjedően.
7. Alakítsanak ki és alkalmazzanak olyan hatékony önszabályozó gyakorlatokat és menedzsment rendszereket, amelyek elősegítik a vállalatok és a környező társadalmak közötti kölcsönös bizalmon alapuló viszonyt.
8. Segítsék elő, hogy a multinacionális vállalatok által foglalkoztatott munkavállalók megismerjék a vállalati politikákat, és azoknak megfeleljenek, azáltal, hogy a politikákat megfelelően, többek között képzési programokkal megfelelően terjesztik.
9. Tartózkodjanak a diszkriminatív vagy fegyelmi lépésektől azokkal a munkavállalókkal szemben, akik *jóhiszemű* bejelentést tesznek a vállalatvezetés vagy adott esetben az illetékes hatóságok felé a törvénybe, az *Irányelvek*be vagy a vállalati politikákba ütköző gyakorlatokról.

10. Járjanak el a kockázatalapú kellő gondosság elve szerint, például annak beépítésével a vállalat kockázatkezelési rendszerébe, a 11. és 12. pontokban leírt tényleges és lehetséges káros hatások azonosítása, megelőzése és mérséklése érdekében, és számoljanak be arról, hogyan kezelik ezeket a hatásokat. A kellő gondosság jellege és mértéke az adott helyzet körülményeitől függ.
11. Kerüljék el, hogy az *Irányelvek*ben foglalt kérdésekben saját tevékenységük révén káros hatást idézzenek elő, vagy ezekhez hozzájáruljanak, és kezeljék az ilyen hatásokat, ha bekövetkeznek.
12. Törekedjenek a káros hatás megelőzésére vagy mérséklésére akkor is, ha ahhoz nem járultak hozzá, de a hatás üzleti kapcsolataik révén mégis közvetlenül összefügg (directly linked) tevékenységükkel, termékeikkel vagy szolgáltatásaikkal. Ennek nem célja a felelősség áthárítása a káros hatást előidéző szervezetről a vele üzleti kapcsolatban álló vállalatra.
13. Azon túlmenően, hogy kezelik az *Irányelvek*ben foglalt kérdésekkel kapcsolatos káros hatásokat, lehetőség szerint ösztönözzék üzleti partnereiket, többek között a beszállítókat és alvállalkozókat, hogy kövessék az *Irányelvek*kel összhangban álló felelős üzleti magatartás alapelveit.
14. Vonják be az érdekelteket annak érdekében, hogy érdemi lehetőséget biztosítsanak azok véleményének figyelembevételére a helyi közösségekre jelentős hatást gyakorló projektek vagy más tevékenységek tervezésekor, ill. az azokról való döntések során.
15. Tartózkodjanak a helyi politikai tevékenységekbe való tisztességtelen beavatkozástól.

B. A vállalatok ösztönzik, hogy:

1. Körülményeikhez mérten támogassák a megfelelő fórumokon az internetszabadság előmozdítását célzó, együttműködési erőfeszítéseket az online véleménynyilvánítási, gyülekezési és egyesülési jog szabadságának tiszteletben tartásával.
2. Adott esetben vegyenek részt a felelős ellátási lánc menedzsmentről szóló magán vagy többoldalú kezdeményezésekben és társadalmi párbeszédben vagy támogassák azokat, eközben biztosítsák, hogy e kezdeményezések kellőképpen figyelembe vegyék a fejlődő országokra gyakorolt társadalmi és gazdasági hatásait és a meglévő nemzetközileg elismert normákat.

Magyarázat az „Általános elvek” fejezethez

1. Az *Irányelvek* „Általános elvek” fejezete az első, amely konkrét ajánlásokat tartalmaz a vállalatok számára. Ily módon fontos, mert meghatározza az alaphangot, és lefekteti a következő fejezetek konkrét ajánlásainak közös alapelveit.
2. A vállalatokat a kormányokkal való együttműködésre ösztönzik a szakpolitikák és jogszabályok kidolgozásában és alkalmazásában. Más érdekeltek véleményének figyelembevétele a társadalomban - ideértve a helyi közösségek és az üzleti világ érdekeit is - gazdagíthatja a folyamatot. Azt is felismerték, hogy szükséges az

átláthatóság a kormányok vállalatokkal való kapcsolatában továbbá egyeztetés az üzleti világgal az említett kérdésekről. A vállalatokat tekintsek a kormány partnereinek az őket érintő szakpolitikákkal összefüggő önkéntes és szabályozási megközelítések (amelyeknek egy eleme az *Irányelvek*) kidolgozása és alkalmazása során.

3. A multinacionális vállalatok tevékenysége és a fenntartható fejlődés között ne legyen semminemű ellentmondás, és az *Irányelvek* e tekintetben a komplementaritást hivatottak előmozdítani. Valójában a fenntartható fejlődés céljainak előmozdításában kulcsfontosságú eszköz a gazdasági, a társadalmi és a környezeti fejlődés közötti kapcsolat.⁴
4. Az A.2 pont általános emberi jogi ajánlását a IV. fejezet fejt ki.
5. Az *Irányelvek* elismerik és ösztönzik is a multinacionális vállalatok lehetséges hozzájárulását a helyi kapacitásfejlesztéshez a helyi közösségekben folytatott tevékenységük eredményeképpen. Hasonlóképpen, a humántőke fejlesztésére vonatkozó ajánlás annak kifejezett és előretekintő elismerése, hogy a multinacionális vállalatok hozzájárulhatnak alkalmazottaik egyéni fejlődéséhez, és az alkalmazási gyakorlatokon túlmenően feloleli a képzést és más fejlesztéseket is az alkalmazottak számára. A humántőke-fejlesztés magában foglalja a diszkriminációmentes alkalmazási és előléptetési gyakorlatok, az élethosszig tartó tanulás valamint egyéb munkahelyi képzések fogalmát is.
6. Az *Irányelvek* általánosságban azt ajánlják, hogy a vállalatok kerüljék a törvényi vagy szabályozási keretek között nem szereplő mentességek elérésére tett erőfeszítéseket egyebek mellett az emberi jogi, környezetvédelmi, egészségvédelmi, biztonsági, munkaügyi, adózási és pénzügyi ösztönzők területén, anélkül, hogy ezzel sértenék a vállalat azon jogát, hogy a törvényi vagy szabályozási keretek megváltoztatására törekedjen. A „vagy elfogadásáról” kitétel ráirányítja a figyelmet az állam szerepére is az ilyen mentességek felajánlásában. Bár az effajta ajánlás hagyományosan a kormányok felé irányul, közvetlenül érinti a multinacionális vállalatokat is. Fontos azonban megjegyezni, hogy egyes esetekben - jogos közpolitikai indokok alapján - a jogszabályok és más szakpolitikák alóli különleges mentességek összhangban lehetnek ezekkel a jogszabályokkal. A környezeti és a versenypolitikával foglalkozó fejezetek ezekre példákkal szolgálnak.
7. Az *Irányelvek* ajánlása szerint a vállalatok alkalmazzanak az OECD Felelős vállalatirányítási alapelvekre (Alapelvek) építő felelős vállalatirányítási gyakorlatokat. Az Alapelvek a részvényesi jogok gyakorlásának védelmére és megkönnyítésére szólnak fel, ideértve az részvényesek egyenlő kezelését is. A vállalat ismerje el az érdekeltek jogszabály vagy kölcsönös megállapodások által létrehozott jogait, és ösztönözze az érdekeltekkel való aktív együttműködést a jólét, a munkahelyek valamint a stabil pénzügyi helyzetű vállalatok fenntarthatóságának megteremtésében.

⁴ A fenntartható fejlődés egyik legszélesebb körben elfogadott meghatározását a Környezet és Fejlődés Világbizottsága (a Brundtland Bizottság) fogalmazta meg 1987-ben: „olyan fejlődés, amely a jelen szükségleteinek kielégítése során nem veszélyezteti a jövő nemzedékek azon képességét, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket”.

8. Az Alapelvek felhívják az anyavállalat igazgatóságát, hogy biztosítson a vállalat számára stratégiai iránymutatást, a vezetés felett hatékony felügyeletet, legyen elszámoltatható a vállalat és a részvényesek felé, miközben figyelemmel van az érdekeltek érdekeire is. E felelősségében az igazgatóságnak biztosítania szükséges a vállalat számviteli és pénzügyi beszámolási rendszereinek integritását, ideértve a független könyvvizsgálatot, a megfelelő ellenőrzési rendszereket – különösen a kockázatkezelést és a pénzügyi és működési ellenőrzést –, valamint a jogszabályoknak és a vonatkozó normáknak való megfelelést.
9. Az Alapelvek kiterjednek a vállalatcsoportokra, jóllehet a leányvállalatok vezetőségeinek a bejegyzési helyük szerinti joghatóság jogszabályai alapján is lehetnek kötelezettségei. A megfelelőségi és ellenőrzési rendszereket, ahol lehetséges, terjesszék ki ezekre a leányvállalatokra is. Továbbá az igazgatóság vállalatirányítás feletti felügyelete magában foglalja a belső struktúrák folyamatos felülvizsgálatát annak érdekében, hogy a vállalatcsoport egészében egyértelműen biztosítsák a vezetés elszámoltathatóságát.
10. Az állami tulajdonú multinacionális vállalatokra ugyanazok az ajánlások vonatkoznak, mint a magántulajdonban lévő vállalatokra, de - ha a végső tulajdonos az állam - a nyilvánosság általi ellenőrzés gyakran felnagyítódik. Az *OECD Irányelvek az állami vállalatok felelős irányításáról (OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises)* hasznos és kifejezetten ezen vállalatok számára kialakított iránymutatás, és ajánlásai jelentősen javíthatják az irányítást.
11. Bár a jogi és intézményi szabályozási keretek fejlesztése elsődlegesen a kormányok felelőssége, a felelős vállalatirányítás alkalmazásához a vállalatoknak erős üzleti érdekük fűződik.
12. A nem-kormányzati önszabályozó eszközök és intézkedések növekvő hálózata foglalkozik a vállalati magatartás vonatkozásaival és az üzleti élet és a társadalom kapcsolataival. E tekintetben érdekes fejlemények történnek a pénzügyi ágazatban. A vállalatok felismerik, hogy tevékenységüknek gyakran vannak társadalmi és környezeti következményei. Ezt példázza az e célok elérése iránt érzékeny vállalatok önszabályozó gyakorlatainak és irányítási rendszereinek intézménye, amivel hozzájárulnak a fenntartható fejlődéshez. Másfelől az ilyen gyakorlatok kialakítása előmozdíthatja a konstruktív kapcsolatot a vállalatok és azok tevékenységi területének társadalma között.
13. A hatékony önszabályozó gyakorlatokból következően a vállalatoktól magától értetődően elvárják, hogy segítsék elő a vállalati szakpolitikák tudatosítását alkalmazottaikban. Ajánlottak a jóhiszemű „visszaélés-jelentési” (whistle-blowing) tevékenységek védelmére szolgáló biztosítékok is, köztük azon alkalmazottak védelme, akik - időben történő korrekciós intézkedések hiányában vagy negatív foglalkoztatási intézkedés valós kockázata mellett - jelentik a törvénybe ütköző gyakorlatokat az illetékes hatóságoknak. Miközben a vesztegetés elleni és a környezetvédelmi kezdeményezéseknél az ilyen védelem különös jelentőségű, ugyanakkor lényeges az *Irányelvek* más ajánlásaihoz kapcsolódóan is.
14. Az *Irányelvek* alkalmazása szempontjából kellő gondosságon az a folyamat értendő, amelynek révén a vállalatok az üzleti döntéshozatali vagy a kockázatkezelési rendszerük szerves részeként azonosítani, megelőzni és mérsékelni képesek a tényleges és

lehetséges káros hatásokat, és be tudnak számolni azok kezeléséről. A kellő gondosság beilleszthető a vállalati kockázatkezelés szélesebb rendszerébe, feltéve, hogy az kiterjed a pusztán magára a vállalatra leselkedő, jelentős kockázatok azonosításán és kezelésén túl az *Irányelvek*ben foglalt kérdésekre vonatkozó káros hatások kockázataira is. A lehetséges hatások megelőzendők vagy mérséklendők, míg a tényleges hatások orvoslással kezelendők. Az *Irányelvek* azokra a káros hatásokra vonatkoznak, amelyeket a vállalatok okoztak, vagy amelyekhez hozzájárultak, illetve amelyek üzleti kapcsolat révén közvetlenül összefüggnek tevékenységükkel, termékeikkel vagy szolgáltatásaikkal az A.11 és az A.12 pontokban leírtak szerint. A kellő gondosság segíthet a vállalatoknak elkerülni az ilyen káros hatások kockázatát. A jelen ajánlás alkalmazása szempontjából a káros hatáshoz való „hozzájárulás” lényeges hozzájárulásként értelmezendő, olyan tevékenységként, amely miatt egy másik szervezet káros hatást okoz, illetve amely azt ehhez hozzásegíti, vagy erre ösztönzi; és a csekély vagy jelentéktelen mértékű hozzájárulások nem tartoznak ide. Az „üzleti kapcsolat” kifejezés magában foglalja a kapcsolatokat az üzleti partnerekkel, az ellátási láncban részt vevő szervezetekkel és bármely más nem-állami vagy állami szervezettel, amelyek a vállalat üzleti tevékenységével, termékeivel vagy szolgáltatásaival közvetlen összefüggésben vannak. Az A.10 pont ajánlása azokra az *Irányelvek*ben foglalt kérdésekre alkalmazandó, amelyek a káros hatásokra vonatkoznak. Nem vonatkoznak a „Tudomány és technológia”, a „Verseny” és az „Adózás” fejezetekre.

15. Az adott helyzetnek megfelelő kellő gondosság jellegét és mértékét, így a konkrét megteendő lépéseket, olyan tényezők befolyásolják, mint a vállalat mérete, működési keretei, az *Irányelvek* konkrét ajánlásai és a káros hatások súlyossága. Az emberi jogi kellő gondosság konkrét ajánlásait a IV. fejezet tartalmazza.
16. A nagyszámú beszállítóval rendelkező vállalatokat ösztönzik, hogy azonosítsák azokat az általános területeket, ahol a káros hatások kockázata a legjelentősebb, és e kockázatelemzés alapján a beszállítókra állítsanak fel prioritási sorrendet a kellő gondosság tekintetében.
17. Az, hogy saját tevékenységük révén elkerülendő káros hatás okozása vagy az ahhoz történő hozzájárulás az *Irányelvek*ben foglalt kérdésekben, magában foglalja az ellátási láncban folytatott tevékenységüket is. Az ellátási láncban sokféle kapcsolati forma létezik, köztük például a franchise, a licenc vagy az alvállalkozás. Az ellátási láncban lévő szervezetek gyakran maguk is multinacionális vállalatok, és e tény alapján a Nyilatkozat részes országaiban tevékenykedőkre vagy székhellyel rendelkezőkre vonatkoznak az *Irányelvek*.
18. Ha a vállalat az ellátási láncában káros hatás okozás kockázatát azonosítja, akkor tegye meg a szükséges lépéseket a hatás megszüntetésére vagy megelőzésére.
19. Ha a vállalat annak kockázatát azonosítja, hogy káros hatáshoz járul hozzá, akkor tegye meg a szükséges lépéseket hozzájárulásának megszüntetésére vagy megelőzésére, továbbá érvényesítse befolyásoló erejét (leverage) bárminemű fennmaradó hatás lehető legteljesebb mérséklésére. Befolyásoló erő ott áll fenn, ahol a vállalat képes hatást gyakorolni a kárt okozó szervezet helytelen gyakorlatának megváltoztatására.

20. Egy vállalat akkor teljesíti az A.12 pont elvárását, ha egyedül vagy adott esetben más szervezetekkel együttműködve használja befolyásoló erejét, hogy a káros hatást okozó szervezet megelőzze vagy mérsékelje ezt a hatást.
21. Az *Irányelvek* elismerik, hogy a vállalatok képességének gyakorlati korlátai vannak a tekintetben, hogy beszállítóik magatartásának megváltoztatására hatást gyakoroljanak. Ezek összefüggnek a termék jellemzőkkel, a beszállítók számával, az ellátási lánc szerkezetével és összetettségével, a vállalat piaci pozíciójával az ellátási láncban szereplő beszállítókkal vagy más szervezetekkel szemben. Azonban a vállalatok befolyásolhatják beszállítóikat olyan szerződéses megállapodásokkal is, mint a menedzsmentszerződés, a lehetséges beszállítók előminősítési követelményei, a csoportos részvényesi meghatalmazás (voting trust) és a licenc- vagy a franchise szerződés. Az azonosított kockázatokra adandó megfelelő választ meghatározó további tényezők között szerepel a káros hatások súlyossága és valószínűsége, valamint, hogy az adott beszállító mennyire döntő fontosságú a vállalat számára.
22. Az üzleti kapcsolat szempontjából megfelelő válasz többek között: a beszállítóval a kapcsolat folytatása a kockázat mérséklésére irányuló erőfeszítései folyamán; a folyamatban lévő kockázatmérséklés követése a kapcsolat időleges felfüggesztése mellett; vagy - végső megoldásként - a kapcsolat megszakítása a beszállítóval a mérséklésre irányuló kísérletek kudarca esetén, vagy ha a vállalat a mérséklést nem tartja lehetségesnek, vagy a káros hatás súlyossága miatt. A vállalat vegye figyelembe a kapcsolat megszakításáról szóló döntés lehetséges káros társadalmi és gazdasági hatásait is.
23. A vállalatok bevonhatják a beszállítókat és az ellátási láncban szereplő más szervezeteket, hogy – más érdekeltekkel együttműködve - javítsák a teljesítményüket – többek között az alkalmazottak képzése és más kapacitásfejlesztési formák által -, és támogassák az *Irányelvekkel* összeegyeztethető, felelős üzleti magatartási alapelvek üzleti gyakorlataikba való beépítését. Ahol a beszállítóknak több vásárlójuk van, és esetlegesen ki vannak téve a különböző vevők által támasztott, ellentmondó követelményeknek, a vállalatokat arra ösztönzik, hogy – a versenyellenes aggályok kellő figyelembevételével – vegyenek részt az iparágra kiterjedő együttműködési erőfeszítésekben olyan más vállalatokkal, amelyekkel beszállítóik közösek, hogy összehangolják az ellátási láncra vonatkozó szakpolitikákat és kockázatkezelési stratégiákat, ideértve az információ-megosztást is.
24. A vállalatokat arra is ösztönzik, hogy vegyenek részt az olyan felelős ellátási lánc menedzsmentről szóló magán vagy többoldalú kezdeményezésekben és társadalmi párbeszédben, mint amilyenek az OECD *Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvekről* szóló OECD Tanácsi határozat és a mellékelt Eljárási iránymutatás szerinti Proaktív program részeként megvalósulók.
25. Az érdekeltek bevonása magában foglalja az elköteleződés interaktív folyamatait az érintett érdekeltekkel például összejövetelek, meghallgatások vagy konzultációs eljárások révén. Az érdekeltek hatékony bevonását kétirányú kommunikáció jellemzi, és mindkét fél részvevőinek jóhiszeműségétől függ. Ez az elköteleződés különösen hasznos lehet azon projektekkel vagy más tevékenységekkel kapcsolatos tervezés vagy döntéshozatal során, amelyek például a föld vagy a vizek intenzív használatát érintik, amelyek jelentős hatással lehetnek a helyi közösségekre.

26. A B.1 pont egy fontos újonnan felmerülő kérdés elismerése. Nem hoz létre új normákat és nem is feltételezi új normák kifejlesztését. Azt ismeri el, hogy a vállalatoknak vannak olyan érdekei, amelyekre hatással lesznek, és hogy az érintett kérdések megvitatásában való részvételük más érdekeltekkel együtt hozzájárulhat a saját és mások képességeihez a kérdések megértésére, és pozitív hozzájárulást hozhat. Elismeri, hogy a kérdéseknek számos dimenziója lehet, és hangsúlyozza, hogy a megfelelő fórumok révén együttműködés folytatandó. Nem sérti a kormányok pozícióit az elektronikus kereskedelem területén a Kereskedelmi Világszervezetben (WTO). Nem szándéka figyelmen kívül hagyni más fontos, az internet használatára vonatkozó közpolitikai érdekeket, amelyek figyelembevételére szükség lenne.⁵ Végül – mint az *Irányelvek* esetében általában – nem szándéka ellentmondó követelményeket támasztani a vállalatokkal szemben, összhangban az *Irányelvek* „Koncepció és alapelvek” fejezetének 2. és 8. pontjával.
27. Végezetül fontos megjegyezni, hogy az önszabályozás és más hasonló kezdeményezések - köztük az *Irányelvek* - ne korlátozzák a versenyt jogellenesen, és ne tekintsék azokat a kormányzás hatékony törvényeinek és rendeleteinek helyettesítőjeként sem. Elfogadott, hogy a multinacionális vállalatok a kódexek és önszabályozó gyakorlatok kidolgozása során kerüljék a kereskedelmet vagy a befektetéseket torzító lehetséges hatásokat.

⁵ Néhány ország e tekintetben a 2005. évi Információs társadalomról szóló tunéziai agendára hivatkozott.

III. Információk közzététele

1. A vállalatok biztosítsák a tevékenységükre, struktúrájukra, pénzügyi helyzetükre, teljesítményükre, tulajdonlásukra és irányításukra vonatkozó minden lényeges kérdést érintő információ időben történő és pontos közzétételét. Az információkat a vállalat egészére, és adott esetben üzletágak vagy földrajzi területek mentén tegyék közzé. A vállalatok tájékoztatáspolitikáit igazítsák a vállalat jellegéhez, méretéhez és elhelyezkedéséhez, megfelelően figyelembe véve a költségeket, az üzleti titkokat és más versennyel kapcsolatos szempontokat.
2. A vállalatok tájékoztatáspolitikái tartalmazzák a következő lényeges információkat, de ne korlátozódjanak azokra:
 - a) a vállalat pénzügyi és működési eredményei;
 - b) a vállalat célkitűzései;
 - c) a jelentős részvénytulajdonosi és szavazati jogok, ideértve a vállalatcsoport szerkezetét és a csoporton belüli viszonyokat valamint az ellenőrzést erősítő mechanizmusokat;
 - d) az igazgatósági tagok és kulcspozíciójú vezetők javadalmazásának politikája, és tájékoztatás az igazgatósági tagokról, ideértve a képezéseket, a kiválasztási eljárást, a más vállalatoknál betöltött igazgatói tisztségeket, valamint hogy az igazgatóság függetlennek tekint-e minden igazgatósági tagot;
 - e) a kapcsolt felekkel folytatott ügyletek;
 - f) előrelátható kockázati tényezők;
 - g) a munkavállalókkal és egyéb érdekeltekkel kapcsolatos kérdések;
 - h) az irányítási struktúrák és politikák, különösen a felelős vállalatirányítási kódex vagy politika tartalma és alkalmazási folyamata.
3. A vállalatokat ösztönzik, hogy további információkat is hozzanak nyilvánosságra, ide tartozhatnak:
 - a) az értéknilatkozatok vagy az üzleti magatartásról szóló, nyilvánosságnak szánt nyilatkozatok, például az *Irányelvek*ben foglalt kérdésekre vonatkozó vállalati szakpolitikákról szóló tájékoztatás, függően azok jelentőségétől a vállalati tevékenységekben;

- b) azok a szakpolitikák és más magatartási kódexek, amelyek iránt a vállalat elkötelezte magát, elfogadásuk időpontja, valamint azon országok és egységek, amelyekre e nyilatkozatok vonatkoznak;
 - c) az ezen nyilatkozatok és kódexek vonatkozásában felmutatott vállalati teljesítmény;
 - d) a belső ellenőrzési, a kockázatkezelési és a jogszabályi megfelelési rendszerekről szóló tájékoztatás;
 - e) tájékoztatás a munkavállalókkal és más érdekelttekkel fennálló kapcsolatokról.
4. A vállalatok alkalmazzanak magas minőségi követelményeket a számviteli, pénzügyi és nem-pénzügyi információk közzétételére, ideértve a környezeti és társadalmi szempontú beszámolókat is, ahol vannak ilyenek. Számoljanak be az információk összeállításának és közlésének szabályairól vagy szakpolitikáiról. Független, hozzáértő és képzett ellenőr végezzen évente auditálást, hogy az igazgatóság és a részvényesek számára külső és objektív biztosítékot nyújtsanak arra, hogy a pénzügyi kimutatások minden lényeges vonatkozásban korrektül tükrözik a vállalat pénzügyi helyzetét és teljesítményét.

Magyarázat az „Információk közzététele” fejezethez

28. E fejezet célja ösztönözni a multinacionális vállalatok működésének jobb megértését. A vállalatokról szóló világos és teljes körű információk fontosak a különböző felhasználók számára, a részvényesektől és a pénzügyi közösségtől olyan más szereplőig, mint a munkavállalók, a helyi közösségek, a speciális érdekcsoportok, a kormányok és a társadalom egésze. A vállalatok törekedjenek átlátható működésre, és válaszoljanak a nyilvánosság információk iránti egyre kifinomultabb igényeire, hogy a közvélemény jobban megértse a vállalatokat és azok társadalmi és környezeti kölcsönhatását.
29. A jelen fejezetben kiemelt információk az információ közzététel két területével foglalkoznak. Az információk közzétételéről szóló ajánlások első csoportja megegyezik az „OECD Felelős vállalatirányítási alapelvek”-ben, az információk közzétételéről vázoltakkal. Azok vonatkozó magyarázatai további iránymutatást adnak, és az *Irányelvek* ajánlásai ezekkel összefüggésben értelmezendők. Az információk közzétételéről szóló ajánlások első csoportja kiegészülhet egy második ilyen csoporttal is, amelyek követésére a vállalatokat ösztönzik. Az információk közzétételéről szóló ajánlások főként a tőzsdén jegyzett vállalatokra összpontosítanak. A tőzsdén nem jegyzett vállalatok (például a magán- vagy állami tulajdonú vállalatok) felelős vállalatirányításának fejlesztése szempontjából szintén hasznosak, amennyire a vállalatok jellegét, méretét és elhelyezkedését tekintve alkalmazhatók.
30. Az információk közzétételéről szóló ajánlások várhatóan nem okoznak ésszerűtlen adminisztratív vagy költségterhet a vállalatoknak. Nem várják el azt sem a vállalatoktól, hogy olyan információkat közöljenek, amelyek veszélyeztethetik a versenyhelyzetüket, hacsak az információ közzététele nem szükséges a befektetői döntést megalapozó teljes tájékoztatáshoz és a befektetők félrevezetésének elkerüléséhez. A minimálisan közzéteendő információk meghatározásához az *Irányelvek* a lényegesség (materiality) fogalmát alkalmazzák. Az olyan információk határozhatók meg lényeges

információként, amelyek elhallgatása vagy elferdítése az információ felhasználóinak gazdasági döntéseit befolyásolhatja.

31. Az *Irányelvek* általánosságban azt is megjegyzik, hogy a tájékoztatás elkészítése és nyilvánosságra hozása a számviteli, pénzügyi és nem-pénzügyi információk közzététele magas minőségi követelményeinek megfelelően történjék. Ez jelentősen javítja a befektetők ellenőrzési képességét a vállalat felett a beszámolás fokozott megbízhatósága és összehasonlíthatósága, valamint az annak teljesítményére való jobb rálátás által. Az *Irányelvek* által ajánlott, évenkénti, független auditálás járuljon hozzá a vállalat jobb ellenőrzéséhez és megfeleléséhez.
32. A fejezet két területen foglalkozik az információk közzétételeivel. Az ajánlások első csoportja szerint időben történő és pontos tájékoztatás szükséges a társaságot érintő valamennyi lényeges kérdésben, ideértve a vállalat pénzügyi helyzetét, teljesítményét, tulajdonlását és irányítását. A vállalatoktól elvárják azt is, hogy adjanak kielégítő tájékoztatást a befektetők számára az igazgatósági tagok és kulcspozíciójú vezetők javadalmazásáról (vagy egyenként, vagy összesítve), hogy azok megfelelően értékelhessék a javadalmazási tervek költségeit és hasznait, valamint az ösztönzési rendszerek, mint például a részvényopciós programok hozzájárulását a vállalati teljesítményhez. Közéteendő további lényeges információk a kapcsolt felekkel folytatott ügyletek és az előrelátható lényeges kockázati tényezők, valamint a munkavállalókkal és más érdekeltekkel kapcsolatos lényeges kérdések.
33. Az *Irányelvek* ösztönzik az információk közzétételeinek illetve a tájékoztatási gyakorlatoknak egy második csoportját is olyan területeken, ahol még mindig fejlődőfélben vannak a beszámolási követelmények, mint például a társadalmi, környezeti és kockázati beszámolás. Különösen ilyen az üvegházhatású gázok kibocsátása, mivel ezek nyomon követése bővül, hogy lefedje a közvetlen és a közvetett, a jelenlegi és a jövőbeni, a társasági és a termék kibocsátásokat. Másik példa a biológiai sokféleség. Sok vállalat ad tájékoztatást a pénzügyi teljesítménynél szélesebb témakörben, és tekinti az ilyen információk nyilvánosságra hozatalát olyan módszernek, amely révén kifejezheti a társadalmilag elfogadható gyakorlatok iránti elkötelezettségét. Az információk közzétételeinek - illetve a nyilvánosság és a vállalat tevékenysége által közvetlenül érintett más felek tájékoztatásának - ezen második típusa egyes esetekben vonatkozhat olyan szervezetekre, amelyek kívül esnek a vállalat pénzügyi számlái által lefedettek körén. Tartalmazhat például az alvállalkozók és beszállítók vagy a vegyesvállalati partnerek tevékenységéről szóló információkat is. Ez különösen megfelelő mód a környezetre káros tevékenységek partnerekhez történő áthelyezésének nyomon követésére.
34. Sok vállalat hozott olyan intézkedéseket, amelyek segítik az üzleti magatartásról szóló jogszabályoknak és normáknak való megfelelést, valamint növelik működésük átláthatóságát. Egyre több vállalat ad ki önkéntes üzleti magatartás kódexeket, amelyek az olyan etikai értékek iránti kötelezettségvállalások kifejezései, mint a környezetvédelem, az emberi jogok, a munkaügyi normák, a fogyasztóvédelem vagy az adózás. Speciális irányítási rendszereket fejlesztettek vagy fejlesztenek, és azok továbbfejlődnek, hogy segítsék a vállalatokat e kötelezettségvállalások tiszteletben tartásában, ezek magukban foglalnak információs rendszereket, működési eljárásokat és képzési követelményeket. A vállalatok együttműködnek nem kormányzati és kormányközi szervezetekkel olyan beszámolási szabványok kidolgozásában, amelyek

növelik tájékoztatási képességüket tevékenységük hatásáról a fenntartható fejlődés eredményeire (például a Globális jelentéstételi kezdeményezés /Global Reporting Initiative/).

35. A vállalatokat ösztönzik, hogy a közölt információk legyenek könnyen és gazdaságosan elérhetők, és e cél érdekében mérlegeljék az információs technológiák használatát. A hazai piacok felhasználói számára elérhetővé tett információkat tegyék hozzáférhetővé valamennyi érdekelt felhasználó számára. A vállalatok tehetnek külön lépéseket azon közösségek tájékoztatására, amelyeknek nincs hozzáférésük a nyomtatott sajtóhoz (például a vállalatok tevékenysége által közvetlenül érintett szegényebb közösségek).

IV. Emberi jogok

Az államoknak kötelessége az emberi jogok védelme. A vállalatok a nemzetközileg elismert emberi jogok, a működési területük szerinti országok nemzetközi emberi jogi kötelezettségei, valamint a vonatkozó helyi törvények és rendeletek keretei között:

1. Tartásukban tiszteletben az emberi jogokat, azaz kerüljék mások emberi jogainak megsértését, és kezeljék a káros emberi jogi hatásokat, ha részesek azok kialakulásában.
2. Saját tevékenységük keretében kerüljék káros emberi jogi hatások előidézését, illetve a hozzájárulást azok kialakulásához, és - ilyen hatások bekövetkezése esetén - kezeljék azokat.
3. Törekedjenek - az üzleti tevékenységükkel, termékeikkel vagy szolgáltatásaikkal üzleti kapcsolat révén közvetlenül összefüggő - káros emberi jogi hatások megelőzésére illetve mérséklésére még akkor is, ha maguk nem járulnak hozzá e hatások kialakulásához.
4. Kötelezzék el magukat az emberi jogok tiszteletben tartásának politikája mellett.
5. Az emberi jogi szempontú kellő gondosság elve szerint járjanak el a vállalat méretének, működési jellegének és környezetének valamint annak megfelelően, milyen súlyos a káros emberi jogi hatások kockázata.
6. Törvényes úton gondoskodjanak a káros emberi jogi hatások orvoslásáról vagy működjenek abban együtt, ha megállapítják, hogy azokat maguk okozták vagy hozzájárultak azok kialakulásához.

Magyarázat az „Emberi jogok” fejezethez

36. A fejezetet bevezető szövegrész meghatározza a vállalatokra vonatkozó konkrét ajánlások keretét az emberi jogok tiszteletben tartása tekintetében. A szöveg „A jogok védelmére, tiszteletben tartására és orvoslására vonatkozó, a vállalatokra és az emberi jogokra irányadó „Védd, tiszteld és orvosold” elnevezésű ENSZ-keretrendszerből (Protect, Respect and Remedy) merít, és összhangban áll az annak alkalmazására vonatkozó Vezérelvekkkel (UN Guiding Principles on Business and Human Rights).
37. A bevezető szövegrész és az első pont elismeri, hogy az államoknak kötelessége az emberi jogok védelme, és a vállalatok - mérettől, ágazattól, működési környezettől, tulajdonlástól és szerkezeti felépítéstől függetlenül - tartásukban tiszteletben az emberi jogokat, bárhol is működnek. Az emberi jogok tiszteletben tartása a vállalatoktól elvárt magatartás globális normája attól függetlenül, hogy az államok mennyire képesek és/vagy hajlandók eleget tenni emberi jogi kötelezettségeiknek, és nem csökkenti azokat a kötelezettségeket.

38. Az emberi jogok tiszteletben tartására vonatkozó, vállalatokkal szembeni elvárásokat nem csökkenti, ha egy állam nem szerez érvényt a vonatkozó hazai törvényeinek, vagy nem teljesíti nemzetközi emberi jogi kötelezettségeit, vagy éppen az ilyen törvényekkel vagy nemzetközi kötelezettségekkel ellentétesen cselekszik. Azokban az országokban, ahol helyi törvények és rendeletek ellentétesek a nemzetközileg elismert emberi jogokkal, a vállalatok törekedjenek azok –nemzeti jogot nem sértő - lehető legteljesebb tiszteletben tartására, összhangban a „Koncepció és alapelvek” fejezet 2. pontjával.
39. Minden esetben – és függetlenül attól, hogy a vállalat milyen országban vagy konkrét környezetben működik – hivatkozzanak legalább az - Emberi jogok egyetemes nyilatkozatából és az azt kodifikáló fő eszközökből: a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányából és a Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmányából álló - Emberi jogok nemzetközi egyezményében kifejtett nemzetközileg elismert emberi jogokra és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1998. évi Munka világra vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló nyilatkozatában (Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work) meghatározott alapvető jogokról szóló alapelvekre.
40. A vállalatok hatással lehetnek a nemzetközileg elismert emberi jogok gyakorlatilag teljes spektrumára. A gyakorlatban egyes emberi jogok bizonyos iparágakban és környezetben másoknál nagyobb fenyegetettségnek lehetnek kitéve, ezért fokozott figyelem fókuszába kerülnek. Azonban a helyzet változhat, így valamennyi jog rendszeres felülvizsgálatára kerüljön sor. A körülményektől függően a vállalatok számára további normák megfontolása is szükséges lehet. Tartsák tiszteletben például a konkrét, különös odafigyelést igénylő csoportokhoz vagy populációkhoz tartozó egyének emberi jogait, ha rájuk káros emberi jogi hatással lehetnek. Ezzel kapcsolatban az ENSZ eszközök tovább dolgoztak az őslakosok, a nemzeti vagy etnikai, a vallási és nyelvi kisebbségek, a nők, a gyermekek, a fogyatékkal élők és a bevándorló munkavállalók valamint családjaik jogait illetően. Ezenfelül fegyveres konfliktussal terhelt helyzetekben a vállalatok tartsák tiszteletben a nemzetközi humanitárius jog normáit, ami segítheti a vállalatokat elkerülni, hogy ilyen nehéz körülmények között működésükkel káros hatásokat idézzenek elő, vagy azok kialakulásához hozzájáruljanak.
41. A tényleges és lehetséges káros emberi jogi hatások 1. pont szerinti kezelésébe az azonosításukra, lehetőség szerinti megelőzésükre valamint a lehetséges emberi jogi hatások mérséklésére, a tényleges hatások orvoslására és a káros emberi jogi hatások kezelésének módjáról szóló beszámolásra tett megfelelő intézkedések tartoznak. A „megsértés” azokra a káros hatásokra utal, amelyeket egy vállalat az egyének emberi jogaira gyakorolhat.
42. A 2. pont ajánlása szerint a vállalatok kerüljék, hogy saját tevékenységükkel káros emberi jogi hatást idézzenek elő, vagy ilyen kialakulásához hozzájáruljanak, továbbá bekövetkezése esetén kezeljék azt. A „tevékenység” fogalmába mind a ténykedések mind a mulasztások beletartozhatnak. Ha egy vállalat káros emberi jogi hatást okoz vagy okozhat, tegye meg a szükséges lépéseket a hatás megszüntetésére, illetve megelőzésére. Ha egy vállalat ilyen hatás kialakulásához hozzájárul vagy hozzájárulhat, tegye meg a szükséges lépéseket hozzájárulása megszüntetésére illetve megelőzésére, továbbá használja befolyásoló erejét, hogy a lehető legnagyobb mértékig mérsékeljen

bárminemű fennmaradó hatást. Befolyásoló erő létezésének azt tekintik, ha a vállalat képes változást előidézni egy káros emberi jogi hatást okozó szervezet gyakorlatában.

43. A 3. pont olyan összetettebb helyzetekre vonatkozik, amelyekben a vállalat ugyan nem járult hozzá a káros emberi jogi hatás kialakulásához, de az a hatás egy másik szervezettel fennálló üzleti kapcsolat révén mégis közvetlen összefüggésben van tevékenységével, termékeivel vagy szolgáltatásaival. A 3. pontnak nem célja, hogy a káros emberi jogi hatást előidéző szervezetet terhelő felelősséget a vele üzleti kapcsolatban álló vállalatra hárítsa át. A 3. pontban megfogalmazott elvárásnak megfelelő vállalat önállóan vagy adott esetben más szervezetekkel együttműködve felhasználja befolyásoló erejét a káros emberi jogi hatást előidéző szervezetre a hatás megelőzése vagy mérséklése érdekében. Az „üzleti kapcsolatok” magukban foglalják a vállalatok üzleti tevékenységével, termékeivel vagy szolgáltatásaival közvetlen összefüggésben álló kapcsolatait az üzleti partnerekkel, az ellátási láncában részt vevő szervezetekkel és bármely más nem állami vagy állami szervezettel. Az ilyen helyzeteknek megfelelő fellépést meghatározó tényezők között szerepel a vállalat befolyásoló ereje az érintett szervezetre, a kapcsolat fontossága a vállalat számára, a hatás súlyossága, valamint hogy kapcsolat megszüntetése magával a szervezettel hordozna-e káros emberi jogi hatásokat.
44. A 4. pont ajánlása szerint a vállalatok olyan politikai nyilatkozatban fejezzék ki az emberi jogok tiszteletben tartása melletti elkötelezettségüket, amely: (i) a vállalat legmagasabb szintjén nyer jóváhagyást; (ii) releváns belső és/vagy külső szakértelmen alapul; (iii) megfogalmazza a vállalat emberi jogi elvárásait alkalmazottai, üzleti partnerei és a tevékenységével, termékeivel vagy szolgáltatásaival közvetlen összefüggésben álló más felek felé; (iv) nyilvános és valamennyi alkalmazottal, üzleti partnerrel és más releváns féllel belső és külső csatornán keresztül közzétett; és (v) tükröződik a vállalat egészébe történő beágyazódáshoz szükséges operatív politikákban és eljárásokban.
45. Az 5. pont ajánlása szerint a vállalatok az emberi jogi szempontú kellő gondosság elve szerint járjanak el. A folyamat szükségessé teszi a tényleges és lehetséges emberi jogi hatások értékelését, az eredmények beépítését és az annak megfelelő cselekvést, a válaszlépések nyomon követését, és a hatások kezeléséről való tájékoztatást is. Az emberi jogi szempontú kellő gondosság beilleszthető a vállalat szélesebb kockázatkezelési rendszerébe, feltéve, hogy az meghaladja a pusztán magára a vállalatra leselkedő, jelentős kockázatok azonosítását és kezelését, és magában foglalja a jogok jogosultjait érintő kockázatokat. Ez a feladat folyamatos, mivel az emberi jogi kockázatok a vállalati tevékenységek és működési környezet alakulása miatt idővel változhatnak. Az „Általános elvek” fejezet A.10-A.12 pontjai és a hozzájuk tartozó magyarázatok kiegészítő útmutatást adnak az ellátási láncokat is érintő kellő gondossághoz valamint az ellátási láncokban felmerülő kockázatokra adandó megfelelő válaszlépésekhez.
46. Arra az esetre, ha a vállalatok az emberi jogi szempontú kellő gondosság során vagy más módon azt észlelik, hogy káros hatást okoztak vagy ilyenhez hozzájárultak, az *Irányelvek* ajánlása szerint javasolt rendelkezniük olyan folyamatokkal, amelyek lehetővé teszik e hatások orvoslását. Egyes helyzetek bírósági vagy bíróságon kívüli állami mechanizmusokkal való együttműködést tesznek szükségessé. Más helyzetekben a vállalati tevékenységek lehetséges érintettjei számára elérhető operatív szintű

panaszkezelési mechanizmusok is hatékony eszközök lehetnek e folyamatokhoz, ha megfelelnek a törvényesség, hozzáférhetőség, kiszámíthatóság, méltányosság, az *Irányelvekkel* való összeegyeztethetőség és az átláthatóság alapvető kritériumainak, továbbá párbeszeden és egyezségeen alapuló megoldások keresésére irányuló elkötelezettségen alapulnak. Az ilyen mechanizmusok a vállalat által önállóan vagy más érdekeltekkel együttműködésben kezelhetők, és a folyamatos tanulás forrásai lehetnek. Az operatív szintű panaszkezelő mechanizmusokat ne használják a szakszervezetek munkaügyi viták kezelésében betöltött szerepének aláásására, és azok ne legyenek a bírósági vagy bíróságon kívüli panaszkezelő mechanizmusokhoz való hozzáférés akadályai sem, beleértve az *Irányelvek* szerinti Nemzeti Kapcsolattartó Pontokat.

V. Foglalkoztatás és munkaügyi kapcsolatok

A vállalatok a vonatkozó jogszabályok, szabályozások, a fennálló munkaügyi kapcsolatok és foglalkoztatási gyakorlatok valamint a vonatkozó nemzetközi munkaügyi normák keretében:

1. a) Tartsák tiszteletben a multinacionális vállalat által foglalkoztatott munkavállalók azon jogát, hogy saját választásuk szerint szakszervezetet vagy képviselői szervezetet hozzanak létre, illetve ilyen szervezetekbe lépjenek.
 - b) Tartsák tiszteletben a multinacionális vállalat által foglalkoztatott munkavállalók azon jogát, hogy saját választásuk szerinti szakszervezetük, ill. képviselői szervezetük legyen a kollektív alku céljára, és folytassanak konstruktív tárgyalásokat - egyedileg vagy munkaadói szövetségen keresztül – ezekkel a képviselőkkel a foglalkoztatási feltételekről szóló megállapodás elérése érdekében.
 - c) Járuljanak hozzá a gyermekmunka hatékony eltörléséhez, és sürgősséggel tegyenek azonnali és hathatós intézkedéseket a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltása és megszüntetése érdekében.
 - d) Járuljanak hozzá a kényszer- vagy kötelező munka valamennyi formájának felszámolásához, és tegyenek megfelelő lépéseket annak biztosítására, hogy kényszer- vagy kötelező munka tevékenységükben ne fordulhasson elő.
 - e) Tevékenységüket az esélyegyenlőség és egyenlő elbánás elve vezérelje a foglalkoztatás területén, és ne alkalmazzanak hátrányos megkülönböztetést munkavállalóikkal szemben a foglalkoztatás vagy a munkavégzés terén faj, bőrszín, nem, vallás, politikai nézet, nemzeti hovatartozás, társadalmi származás vagy más státusz alapján. Kivételt képez, ha a munkavállaló megkülönböztetése megalapozott és kifejezetten nagyobb foglalkoztatási esélyegyenlőséget biztosító kormányzati szakpolitikán alapul, vagy ha az adott munkakör lényegéből adódik.
2. a) Biztosítsanak a munkavállalók képviselői számára olyan lehetőségeket, amelyek szükségesek lehetnek, hogy segítsék hatékony kollektív szerződés létrehozását.
 - b) Lássák el a munkavállalók képviselőit minden olyan információval, amely a foglalkoztatási feltételekről való érdemi tárgyalásokhoz szükséges.
 - c) Adjanak megfelelő tájékoztatást a munkavállalóknak és képviselőiknek, hogy azok valós és korrekt képet kaphassanak a szervezeti egység, vagy adott esetben az egész vállalat teljesítményéről.

3. Segítsék elő a feleket kölcsönösen érintő kérdésekben a munkáltatók és munkavállalók, ill. azok érdekképviseleti szervezetei közötti konzultációt és együttműködést.
4.
 - a) Ne alkalmazzanak kedvezőtlenebb foglalkoztatási és munkaügyi kapcsolati normákat, mint a fogadó ország hasonló munkáltatói.
 - b) Ha a multinacionális vállalatok olyan fejlődő országokban működnek, ahol nincsenek összehasonlítható munkáltatók, igyekezzenek a kormány szakpolitikáinak keretein belül a lehető legjobb bérezést, juttatásokat és munkakörülményeket biztosítani. Ezek igazodjanak a vállalat gazdasági helyzetéhez, de legalább a munkavállalók és családtagjaik alapvető szükségleteit elégítsék ki.
 - c) Tegyék meg a megfelelő lépéseket a munkahelyi egészségvédelem és biztonság biztosítására működésük során.
5. Tevékenységükhöz a lehető legnagyobb mértékben alkalmazzanak helyi munkavállalót, valamint nyújtsanak képzést a képességek szintjének emelésére, együttműködve a munkavállalói képviselőkkel és adott esetben az érintett kormányzati szervekkel.
6. Amennyiben működésükben olyan változtatásokat mérlegelnek, amelyek nagymértékben hatnak a foglalkoztatásra, különösen valamely részleg csoportos leépítésekkel vagy elbocsátásokkal járó bezárásakor, tájékoztassák azokról megfelelően az alkalmazásukban álló munkavállalók képviselőit és szervezeteit, és adott esetben az illetékes kormányzati szerveket, valamint működjenek együtt a munkavállalói képviselőkkel és a megfelelő kormányzati szervekkel a káros hatások maximális csökkentése érdekében. Helyénvaló lenne, ha a vezetés - az egyes esetek konkrét körülményeire figyelemmel - a végső döntés meghozatala előtt tudna ilyen tájékoztatást adni. Egyéb eszközök is igénybe vehetők az ilyen döntések hatásait csökkentő értelmes együttműködés érdekében.
7. A munkavállalói képviselőkkel a foglalkoztatás feltételeiről folytatott jóhiszemű tárgyalások során, vagy amikor a munkavállalók önszerveződési jogukat gyakorolják, ne fenyegetőzzenek azzal, hogy a részleg egészét vagy valamely részét elviszik az adott országból, és ne hozzanak munkavállalókat a vállalat más országbeli hasonló részeiből, hogy tisztességtelenül befolyásolják ezeket a tárgyalásokat, vagy akadályozzák az önszerveződéshez való jog gyakorlását.
8. Tegyék lehetővé az alkalmazásukban álló munkavállalók felhatalmazott képviselői számára a kollektív alkut, ill. a munkavállalók és a vezetés közötti kapcsolatok megvitatását, valamint biztosítsák, hogy a kölcsönös érdeklődésre számot tartó ügyekben a felek a vezetés olyan képviselőivel konzultáljanak, akik döntési joggal rendelkeznek az adott kérdésekben.

Magyarázat a „Foglalkoztatás és munkaügyi kapcsolatok” fejezethez

47. A fejezet bevezető mondata a „vonatkozó” jogszabályokra és szabályozásokra hivatkozik, azaz figyelembe veszi, hogy - miközben a multinacionális vállalatok adott

országok jogi keretei között működnek - nemzeti és nemzetközi szabályok is vonatkozhatnak rájuk a foglalkoztatás és munkaügyi kapcsolatok területén. A „fennálló munkaügyi kapcsolatok” és „foglalkoztatási gyakorlatok” megfogalmazás kellően tág értelmezést tesz lehetővé az eltérő nemzeti körülmények közötti különböző értelmezésekre, így például a nemzeti törvények és rendeletek által a munkavállalók számára biztosított eltérő érdekegyeztetési lehetőségekre.

48. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) illetékes a nemzetközi munkaügyi normákkal foglalkozni, azokat kidolgozni, valamint előmozdítani a Munka világára vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló 1998. évi nyilatkozatban (Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work) elismert alapvető munkaügyi jogokat. Nem kötelező érvényű eszközként az *Irányelvek*nek is van szerepük annak elősegítésében, hogy a multinacionális vállalatok betartsák e normákat és alapelveket. Az *Irányelvek* jelen fejezete megismétli az 1998. évi nyilatkozat és az ILO - 1977. évi, legutóbb 2006-ban módosított - Tripartit nyilatkozata (A multinacionális vállalatokra és szociálpolitikára vonatkozó alapelvek tripartit nyilatkozata, ILO Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy) irányadó rendelkezéseit. A Tripartit nyilatkozat a foglalkoztatás, a képzés, a munkafeltételek és a munkaügyi kapcsolatok terén határoz meg alapelveket, míg az OECD *Irányelvek* a vállalati magatartás minden nagyobb területét lefedi. Az OECD *Irányelvek* és az ILO Tripartit nyilatkozat is a vállalatoktól elvárt magatartásra vonatkozik, és - szándék szerint - párhuzamosan, egymásnak nem ellentmondva alkalmazandók. A Tripartit nyilatkozat ezért oly mértékben felhasználható az *Irányelvek* értelmezésében is, amennyiben az részletesebben kidolgozott. Ugyanakkor a Tripartit nyilatkozat és az *Irányelvek* szerinti utókövetési eljárások felelőssége intézményileg elkülönül.
49. Az V. fejezetben használt terminológia összhangban van a Tripartit nyilatkozatban használttal. A „multinacionális vállalat által foglalkoztatott munkavállalók” és „az alkalmazásukban álló munkavállalók” kifejezések ugyanolyan jelentést kapnak a szövegben, mint az ILO Tripartit nyilatkozatban. Ezek a kifejezések „a multinacionális vállalattal alkalmazotti viszonyban” álló munkavállalókra utalnak. Azon vállalatok, amelyek szeretnék megérteni az V. fejezet szerinti felelősségi körüket, hasznos útmutatást nyernek a 2006. évi 198 sz. ILO ajánlás 13. (a) és (b) pontjának - nem teljes körű - felsorolása révén, amely segítségével meg tudják határozni, mi minősül alkalmazotti viszonyban az *Irányelvek* tekintetében. Ismert továbbá, hogy a munkaügyi viszonyok idővel változnak és fejlődnek, és a vállalatoknak úgy kell szervezniük a munkavállalóikkal való viszonyukat, hogy ne támogassák vagy bátorítsák a fiktív foglalkoztatási gyakorlatokat, ill. ne legyenek annak részesei. Fiktív foglalkoztatási viszony áll fenn, ha a munkáltató egy természetes személyt az alkalmazottaktól eltérő módon kezel, hogy annak valódi jogviszonya ezáltal rejtve maradjon.
50. Jelen ajánlások nem befolyásolják a valódi civil vagy üzleti kapcsolatokat, csak annak biztosítását célozzák, hogy az alkalmazotti viszonyban állók megkapják azt a védelmet, ami az *Irányelvek* értelmében jár nekik. Ismeretes, hogy a vállalatoktól alkalmazotti viszony hiányában is elvárt, hogy - az általános elvekről szóló II. fejezet A.10-A.13 pontjainak megfelelően - a kockázatalapú kellő gondosságról és az ellátási láncokról szóló ajánlásoknak megfelelően járjanak el.
51. A fejezet 1. pontja megismétli mind a négy - munka világára vonatkozó és az 1998. évi ILO Nyilatkozatában foglalt - alapvető elvet és jogot, nevezetesen az egyesülési

szabadságot és a kollektív alkuhoz való jogot, a gyermekmunka hatékony eltörlését, a kényszer- vagy kötelező munka valamennyi formájának felszámolását, valamint a megkülönböztetés tilalmát a foglalkoztatás és a munkavégzés során. Ezek az elvek és jogok alapvető ILO egyezményekben kerültek kidolgozásra konkrét jogok és kötelezettségek formájában.

52. Az 1. c) pont ajánlása szerint a multinacionális vállalatok járuljanak hozzá a gyermekmunka hathatós eltörléséhez az 1998. évi ILO Nyilatkozat és a gyermekmunka legrosszabb formáiról szóló 182. sz. ILO Egyezmény értelmében. A gyermekmunkáról szóló régi keletű ILO okmányok a 138. sz. Egyezmény és a 146. sz. Ajánlás (mindkettőt 1973-ban fogadták el) a foglalkoztatás alsó korhatáráról. A multinacionális vállalatok munkaerő-gazdálkodási gyakorlatukkal, magas minőségű és jól fizetett munkahelyek létrehozásával és a gazdasági növekedéshez való hozzájárulásukkal pozitív szerepet játszhatnak általában a szegénység és konkrétan a gyermekmunka kiváltó okainak kezelésében. Fontos elismerni és bátorítani azt a szerepet, amivel a multinacionális vállalatok a gyermekmunka problémakör tartós megoldásához hozzájárulhatnak. E tekintetben különös figyelmet érdemel a fogadó országokban élő gyermekek oktatási színvonalának emelése.
53. Az 1. d) pont ajánlása szerint a vállalatok járuljanak hozzá a kényszer- vagy kötelező munka valamennyi formájának felszámolásához, ami egy másik, az 1998. évi ILO Nyilatkozatban megfogalmazott alapelv. Erre az alapvető munkajogra történő hivatkozás alapja az 1930. évi 29. sz. és az 1957. évi 105. sz. ILO Egyezmény. A 29. sz. Egyezmény szerint a kormányok „a lehető legrövidebb időn belül szorítsák vissza a kényszer- és kötelező munka minden formáját”. A 105. sz. Egyezmény pedig arra szólítja fel őket, hogy „szorítsák vissza a kényszer- és kötelező munka minden formáját, és ne húzzanak hasznot belőle” bizonyos meghatározott célok elérése érdekében (mint például politikai kényszerítés vagy munkafegyelem eszközeként), továbbá „hozzanak hatékony intézkedéseket azonnali és teljes eltörlésükre”. Ugyanakkor elfogadott, hogy a börtönmunka bonyolult kérdéskörében, kiváltképp foglyok kiközvetítésekor (vagy rendelkezésre bocsátásakor) magánszemélyek, vállalatok vagy társulások részére az illetékes szervezet az ILO.
54. A megkülönböztetés mentesség alapelve az 1. e) pontban a foglalkoztatás és munkavégzés tekintetében olyan feltételekre vonatkozik, mint a munkaerő felvétel, a munka kiosztás, elbocsátás, bérek és juttatások, előléptetés, áthelyezés, felmondás, képzés és nyugdíjazás. A meg nem engedhető megkülönböztetés alapjául szolgáló indokok az 1958. évi 111 sz. ILO Egyezményből, a 2000. évi 183. sz. Egyezményből (az anyaság védelméről), az 1983. évi 159 sz. Egyezményből (a szakmai rehabilitációról és a foglalkoztatásról /megváltozott munkaképességű személyek/), az 1980. évi 162. sz. Ajánlásból (az idősebb munkavállalókról), valamint a 2010. évi 200. sz. Ajánlásból (a HIV/AIDS és munka világa témára vonatkozóan) lettek átvéve, és az ilyen alapokon történő minden megkülönböztetés, kizárás vagy előnyben részesítés az egyezmények, ajánlások és kódexek megsértése. Az *Irányelvek* szempontjából a „más státusz” kifejezés szakszervezeti tevékenységre és olyan személyes jellemzőkre utal, mint a kor, fogyatékoság, várandósság, családi állapot, szexuális orientáció és HIV-státusz. Az 1. e) pont szerint a vállalatoktól azt várják, hogy támogassák a nemek közötti esélyegyenlőséget, különös tekintettel a kiválasztás, bérezés és előmenetel követelményeinek egyenlőségére és e követelmények azonos módon történő

alkalmazására, továbbá akadályozzák meg a házasság, a várandós és szülői mivolt alapján történő megkülönböztetést és elbocsátást.

55. A fejezet 2. c) pontja szerint elvárás, hogy a vállalatok munkavállalóik és azok képviselői számára teljesítményükről „valós és korrekt képet” adjanak. Ez a vonatkozik a vállalat felépítésére, gazdasági és pénzügyi helyzetére és kilátásaira, foglalkoztatási trendjeire és működésének várható lényeges változásaira, figyelemmel az üzleti titoktartás jogos követelményeire is. Az üzleti titoktartás mérlegelése jelentheti azt, hogy bizonyos pontokon nem, vagy csak óvintézkedések mellett adnak tájékoztatást.
56. A fejezet 3. pontja a munkavállalókkal történő egyeztetési formákról az 1952. évi „94. sz. ILO Ajánlás a munkaadók és munkavállalók közötti tárgyalásokról és együttműködésről vállalati szinten” című dokumentumon alapszik. Megfelel továbbá az ILO Tripartit nyilatkozat rendelkezésének is. Az ilyen egyeztetési intézkedések nem helyettesíthetik a munkavállalók munkafeltételekről szóló alkujogát. A munkakörülményekről folytatott egyeztetésekről szóló ajánlás a 8. pontban is megjelenik.
57. A 4. pontban a foglalkoztatásra és munkaügyi kapcsolatokra vonatkozó normák magukba foglalják a díjazást és a munkaidő beosztást is. A munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra vonatkozóan a multinacionális vállalatokkal szemben elvárás, hogy a mindenkor érvényes szabályozásnak és munkaügyi szabályoknak megfelelően minimálisra csökkentsék a foglalkoztatásból származó, azzal összefüggő vagy annak során fellépő balesetek és egészségkárosodások kockázatát. Ez arra bátorítja a vállalatokat, hogy tevékenységük minden részében emeljék munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági teljesítményük szintjét még akkor is, ha a működési területük szerinti országok hatályos szabályozása erre formálisan nem kötelezi őket. Arra is ösztönzi a vállalatokat, hogy munkavállalóik számára tegyék lehetővé az eltávozást az olyan munkahelyzetekből, ahol alapos okkal feltételezhető a közvetlen és súlyos egészségi vagy biztonsági kockázat. Az egészségvédelmi és biztonsági elvárások fontosságát és az egyes vonatkozó ajánlásokban megjelenő, egymást kiegészítő jellegét tükrözi, hogy ilyen elvárások az *Irányelvek* más részeiben, nevezetesen a „Fogyasztói érdekek” és a „Környezetvédelem” fejezetekben is ismétlődnek. A 2002. évi 194. sz. ILO Ajánlás tájékoztató jellegű felsorolást közöl a foglalkozási betegségekről, továbbá gyakorlati kódexet és útmutatót jelent a vállalatoknak az *Irányelvek* jelen ajánlásainak átültetéséhez.
58. Az 5. pontban foglalt ajánlás arra bátorítja a multinacionális vállalatokat, hogy megfelelő arányban foglalkoztassanak helyi munkavállalókat - beleértve a vezetőket is - és nyújtsanak számukra képzést. E pont képzési és képességi szintre vonatkozó megfogalmazása kiegészíti az „Általános elvek” fejezet A.4 pontjának szövegét a humán tőke fejlesztésének ösztönzéséről. A helyi munkavállalókra vonatkozó hivatkozás kiegészíti az „Általános elvek” fejezet A.3 pontjának helyi kapacitásfejlesztést bátorító szövegét. A vállalatok az emberi erőforrás fejlesztéséről szóló 2004. évi 195. sz. ILO Ajánlással összhangban arra is bátorítást kapnak, hogy a lehető legnagyobb mértékben fektessenek képzésbe és egész életen át tartó tanulásba, egyenlő esélyt biztosítva a képzések igénybevételére a nők és más védelemre szoruló csoportok számára, mint a fiatalok, az alacsony képzettségűek, a fogyatékkal élők, a bevándorlók, az idősebb munkavállalók és az öslakosok.

59. A 6. pont ajánlása szerint a vállalatok adjanak ésszerű időben történő tájékoztatást a munkavállalói képviselőknek és az illetékes hatóságoknak a működésükben bekövetkező változásokról, amelyek munkavállalóik megélhetésére jelentős hatással lehetnek, különösen valamely részleg csoportos létszámleépítést vagy elbocsátást eredményező bezárásáról. A leírtak szerint e rendelkezés célja lehetővé tenni az együttműködést a változások hatásainak mérséklésére. Ez a fontos alapelvek nagymértékben áthatja a részes országok munkaügyi kapcsolatokra vonatkozó jogszabályait és gyakorlatait, bár az érdemi együttműködés lehetőségének biztosítása érdekében alkalmazott megközelítések nem azonosak minden részes országban. A bekezdés szerint helyes lenne, ha a konkrét körülmények fényében a vezetés a tájékoztatást a végső döntés meghozatala előtt tudná megadni. A végső döntés előtti tájékoztatás valójában számos részes ország munkaügyi kapcsolatokra vonatkozó jogszabályaiban és gyakorlataiban megjelenik. Ez azonban nem az egyetlen mód az ilyen döntések hatásainak mérséklését célzó érdemi együttműködés lehetőségére, más részes országok jogszabályaiban és gyakorlataiban más eszközök is megjelennek, mint például meghatározott konzultációs időszak biztosítása a döntések végrehajtását megelőzően.

VI. Környezetvédelem

A vállalatok - a működési területük szerinti országok törvényeinek, rendeleteinek és közigazgatási gyakorlatainak keretein belül, valamint a vonatkozó nemzetközi megállapodásokat, alapelveket, célkitűzéseket és normákat figyelembe véve - fordítsanak kellő figyelmet a környezet, a közegészség és a közbiztonság igényeire, és tevékenységüket általában oly módon folytassák, hogy az hozzájáruljon a fenntartható fejlődés szélesebb célkitűzéséhez. Nevezetesen, a vállalatok:

1. Hozzanak létre és tartsanak fenn a vállalat számára megfelelő környezetirányítási rendszert, amely magában foglalja:
 - a) a tevékenységük környezeti, egészségi és biztonsági hatásairól szóló, megfelelő és időben történő információk összegyűjtését és értékelését;
 - b) a javuló környezeti teljesítményre és erőforrás felhasználásra vonatkozó mérhető célok és - adott esetben - célszámok kitűzését, beleértve a célok folyamatos megfelelése fennállásának rendszeres felülvizsgálatát is; továbbá adott esetben a kitűzött célszámok legyenek összhangban a vonatkozó nemzeti szakpolitikákkal és nemzetközi kötelezettségvállalásokkal; és
 - c) a környezetvédelmi, egészségvédelmi és biztonsági célok, ill. célkitűzések előrehaladásának rendszeres figyelemmel kísérését és ellenőrzését.
2. A költségekre, üzleti titkokra és a szellemi tulajdonjogok védelmére vonatkozó szempontok figyelembevételével:
 - a) nyújtsanak megfelelő, mérhető és ellenőrizhető (amennyiben lehetséges) valamint időben történő tájékoztatást a nyilvánosság és a munkavállalók számára a vállalat tevékenységének potenciális környezeti, egészségi és biztonsági hatásairól, amibe beletartozhat a környezeti teljesítmény javítása területén történő előrehaladásról szóló jelentés is; továbbá
 - b) folytassanak megfelelő és időben történő párbeszédet és konzultációt azokkal a közösségekkel, amelyekre a vállalat környezet-, egészség- és biztonságpolitikája és annak megvalósítása közvetlen hatással van.
3. Értékeljék és a döntéshozatal során vegyék figyelembe a vállalat eljárásaival, termékeivel és szolgáltatásaival összefüggő, előrelátható környezeti, egészségi és biztonsági hatásokat a teljes életciklusra vonatkozóan, hogy megelőzzék vagy - ha elkerülhetetlenek - csökkentsék azokat. Készítsenek megfelelő környezeti hatásvizsgálatot, ahol ezek a javasolt tevékenységek jelentős környezeti, egészségi vagy biztonsági hatásokkal járhatnak, és illetékes hatósági döntéstől függenek.

4. Ne odázzák el a kár megelőzésére vagy minimalizálására szolgáló költséghatékony intézkedéseket kihasználva a teljes tudományos bizonyosság esetleges hiányát, ha a kockázatok tudományos és műszaki értelmezése alapján súlyos környezeti kár - beleértve az emberi egészséget és a biztonságot is - veszélye áll fenn.
5. Rendelkezzenek készenléti tervvel a tevékenységükkel összefüggő, esetleges súlyos környezeti és egészségi károk (pl. balesetek és vészhelyzetek) megelőzésére, csökkentésére és ellenőrzésére, valamint mechanizmusokkal az illetékes hatóságok azonnali tájékoztatására.
6. Folyamatosan törekedjenek a vállalat környezeti teljesítményének vállalati szintű vagy adott esetben az ellátási lánc mentén megvalósuló javítására olyan tevékenységek ösztönzésével, mint:
 - a) a vállalat minden egységében olyan technológiák és üzemi eljárások alkalmazása, amelyek megfelelnek a vállalat környezeti szempontból legjobban teljesítő egysége sztenderdjeinek;
 - b) olyan termékek vagy szolgáltatások kifejlesztése és nyújtása, amelyeknek nincs indokolatlan negatív környezeti hatásuk, rendeltetésszerű használatuk biztonságos, csökkentik az üvegházhatású gázok kibocsátását, energia- és természeti erőforrás felhasználásuk hatékony, újrahasználhatók, újra hasznosíthatók vagy biztonságosan lerakhatók;
 - c) fogyasztóik magasabb szintű tudatosságának elősegítése a vállalat termékeinek és szolgáltatásainak használatából eredő környezeti hatásokat illetően, ideértve a termékekről szóló pontos tájékoztatást is (például üvegházhatású gázkibocsátás, biológiai sokféleség, erőforrás hatékonyság és más környezeti kérdések terén); és
 - d) a vállalat hosszú távú környezeti teljesítményének javítását célzó lehetőségek feltárása és értékelése, például stratégiák kidolgozása a kibocsátás csökkentésére, az erőforrások hatékony felhasználására és újrahasznosítására, a mérgező anyagok helyettesítésére vagy felhasználásának csökkentésére, ill. a biológiai sokféleség megőrzése érdekében.
7. Nyújtsanak munkavállalóik számára megfelelő oktatást és képzést környezetegészségi és biztonsági területen, beleértve a veszélyes anyagok kezelését és a környezeti balesetek megelőzését, valamint általánosabb környezetirányítási területeket, mint a környezeti hatásvizsgálati eljárások, a társadalmi kapcsolatok és a környezettechnológiák.
8. Járuljanak hozzá a környezetvédelmet szem előtt tartó, gazdaságilag hatékony közpolitika kialakításához, például a környezeti tudatosságot és a környezet védelmét erősítő partnerségek vagy kezdeményezések révén.

Magyarázat a „Környezetvédelem” fejezethez

60. A „Környezetvédelem” fejezet szövege nagymértékben tükrözi a „Riói nyilatkozat a környezetről és fejlődésről”, ill. az „Agenda 21” (a Riói nyilatkozat akcióterve) elveit és

célkitűzéseit. Figyelembe veszi továbbá „A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény”-t (Aarhusi egyezmény), valamint a környezetirányítási rendszerekről szóló ISO-szabványban és más hasonló eszközökben megjelenő normákat.

61. A megbízható környezetirányítás a fenntartható fejlődés fontos összetevője, amelyre egyre inkább úgy tekintenek, mint a vállalatok felelőségére és egyben üzleti lehetőségére. A multinacionális vállalatoknak mindkét tekintetben szerepük van. Ezért vezetésük fordítson kellő figyelmet a környezeti kérdésekre üzleti stratégiájuk kialakításakor. A környezeti teljesítmény javítása igényli a rendszerszemlélet és a folyamatos rendszerfejlesztés iránti elkötelezettséget. A környezetirányítási rendszerek adják a szükséges belső keretrendszert a vállalat környezeti hatásainak ellenőrzés alatt tartásához és a környezetvédelmi megfontolások üzleti tevékenységbe történő beépítéséhez. Az ilyen rendszer megléte segítsen a részvényesek, a munkavállalók és a közösség meggyőzésében, hogy a vállalat aktívan dolgozik a környezet megvédésén tevékenységének káros hatásaitól.
62. Környezetirányítási rendszer bevezetése a környezeti teljesítmény javításán túl gazdasági előnyökkel is járhat a vállalatok számára alacsonyabb működési és biztosítási költségek, takarékosabb energia- és forrásfelhasználás, alacsonyabb megfelelési és felelősségi díjak, tőkéhez és szakértelemhez való jobb hozzáférés, elégedettebb ügyfelek, valamint a közösséggel és nyilvánossággal fenntartott jobb kapcsolat révén.
63. Jelen *Irányelvek* alkalmazásában a „megbízható környezetirányítás” a lehető legtágabb értelemben használandó, magában foglalja a vállalati tevékenység hosszú távú, közvetlen és közvetett környezeti hatásainak ellenőrzését, és egyaránt tartalmaz szennyezés ellenőrzési és erőforrás gazdálkodási elemeket.
64. A vállalatok többségének szüksége van belső ellenőrzési rendszerre tevékenysége irányításához. E rendszer környezetvédelmi része tartalmazhat olyan elemeket, mint a teljesítmény javítására vonatkozó célok és e célok előrehaladásának rendszeres ellenőrzése.
65. A vállalatok tevékenységéről, alvállalkozóikkal és beszállítóikkal való kapcsolatáról és az ezekkel összefüggő környezeti hatásokról szóló információk fontos eszközt jelentenek a közbizalom építése során. Ez az eszköz akkor igazán hatékony, ha a tájékoztatás átlátható, és elősegíti az aktív párbeszédet az érdekeltekkel, így a munkavállalókkal, a fogyasztókkal, a beszállítókkal, a szerződéses partnerekkel, a helyi közösségekkel és a széles nyilvánossággal, hogy segítse a hosszú távú bizalmat és megértést a kölcsönös érdeklődésre számot tartó környezetvédelmi kérdésekben. A beszámolásra és kommunikációra különösen akkor van szükség, ha térségi, országos vagy nemzetközi viszonylatban szűkös vagy veszélyeztetett környezeti tőke érintett. Hasznos referenciául szolgálnak az olyan beszámolási szabványok, mint a Globális jelentéstételi kezdeményezés (Global Reporting Initiative).
66. A vállalatoknak számos lehetőségük van, hogy termékeikről pontos tájékoztatást nyújtsanak, mint például az önkéntes címkézés vagy a tanúsítási rendszerek. Ezen eszközök használata során fordítsanak kellő figyelmet az általuk a fejlődő országokra gyakorolt társadalmi és gazdasági hatásokra és a nemzetközileg elismert normákra.

67. A szokásos üzleti tevékenységnek része lehet a vállalat tevékenységével összefüggő potenciális környezeti hatások *előzetes* értékelése. A vállalatok gyakran akkor is elvégzik a megfelelő környezeti hatásvizsgálatokat, ha ezt jogszabály nem írja elő. A környezeti értékelések során átfogóan és előretekintően vizsgálhatják saját tevékenységük, illetve alvállalkozóik és beszállítóik tevékenységének potenciális hatásait, rámutatva a megfelelő hatásokra, alternatívákat és mérséklést szolgáló intézkedéseket vizsgálva a káros hatások elkerülésére és orvoslására. Az *Irányelvek* arra is rámutat, hogy a multinacionális vállalatoknak van bizonyos felelősségük a termék életciklusának más szakaszait érintően is.
68. Több, az *Irányelvek* részes országai által már elfogadott eszköz, így a Riói nyilatkozat a környezetről és fejlődésről 15. alapelve is, szól az „elővigyázatossági megközelítés”-ről. Ezen eszközök egyike sincs kifejezetten a vállalatoknak címezve, bár a vállalatok hozzájárulása valamennyibe beleértendő.
69. Az *Irányelvek* alapvető kiindulási tétele, hogy a vállalatok a lehető legrövidebb időn belül, proaktívan lépjenek fel - egyebek mellett - a tevékenységükből származó, súlyos vagy visszafordíthatatlan környezeti károk elkerülése érdekében. Mindamellet az *Irányelvek* címzettjei a vállalatok, ami azt jelenti, hogy egyik meglévő eszköz sem teljesen alkalmas ezen ajánlás kifejezésére. Ily módon az *Irányelvek* merítenek a meglévő eszközökből, de egyiket sem tükrözik teljes mértékben.
70. Az *Irányelvek*nek nem céljuk újraértelmezni egyik meglévő eszközt sem, vagy új kötelezettséget, ill. precedenst teremteni a kormányok számára. Mindössze ajánlásokat kívánnak megfogalmazni az „elővigyázatossági megközelítés” vállalati szintű alkalmazására. Tekintettel a folyamat korai szakaszára, elfogadott, hogy az alkalmazás során szükség van bizonyos, a konkrét helyzettől függő rugalmasságra. Az is elfogadott, hogy ezen a területen a kormányok határozzák meg az alapvető keretrendszert, és az ő felelősségük az érdekeltekkel történő rendszeres egyeztetés a legmegfelelőbb követendő útról.
71. Az *Irányelvek* arra is bátorítják a vállalatokat, hogy akkor is törekedjenek tevékenységük minden területén javítani környezeti teljesítményüket, ha a működési területük szerinti országok gyakorlata azt formálisan nem kívánja meg tőlük. E tekintetben a vállalatok fordítsanak kellő figyelmet az általuk a fejlődő országokra gyakorolt társadalmi és gazdasági hatásokra.
72. A multinacionális vállalatok például gyakran hozzáférnek olyan meglévő és innovatív technológiákhoz vagy üzemi eljárásokhoz, amelyek alkalmazásával összességében növelni lehet a környezeti teljesítményt. A multinacionális vállalatokat gyakran tekintik területük élenjáróinak, így nem hagyható figyelmen kívül a példájukkal más vállalatokra gyakorolt hatásban rejlő potenciál. Annak biztosítása, hogy a multinacionális vállalatok működési területe szerinti országok környezetvédelme is profitál az elérhető és innovatív technológiákból és gyakorlatokból, fontos eszköz a nemzetközi beruházási tevékenységek támogatásának általánosabb megteremtéséhez.
73. A vállalatok fontos szerepet játszanak a munkavállalóik környezetvédelmi képzésében és oktatásában. Az *Irányelvek* arra bátorítják őket, hogy ennek a felelősségnek minél

szélesebb körben tegyenek eleget, különösen az emberi egészségvédelemmel és biztonsággal közvetlenül kapcsolatos területeken.

VII. Küzdelem a vesztegetés, a kenőpénz-kérés és a zsarolás ellen

A vállalatok se közvetlenül, se közvetve ne ajánljanak, ígérjenek, adjanak vagy igényeljenek kenőpénzt vagy egyéb jogtalan előnyt, hogy egy üzletet megszerezzenek, megtartsanak, vagy egyéb tisztességtelen előnyhöz jussanak. Hasonlóképpen álljanak ellen a kenőpénz-kérésnek és a zsarolásnak. A vállalatok különösen:

1. Ne ajánljanak, ígérjenek vagy adjanak jogtalan anyagi vagy más előnyt hivatalos személynek vagy üzleti partner alkalmazottjának. Hasonlóképpen ne kérjenek, hagyjanak jóvá vagy fogadjanak el jogtalan anyagi vagy más előnyt hivatalos személytől vagy üzleti partner alkalmazottjától. Ne vegyenek igénybe harmadik felet (például ügynököt vagy más közvetítőt, tanácsadót, képviselőt, forgalmazót, konzorciumot, szerződéses partnert vagy beszállítót, illetve vegyesvállalati üzlettársat) azért, hogy jogtalan anyagi vagy más előnyt juttassanak hivatalos személynek vagy üzleti partner alkalmazottjának, illetve ezek rokonának vagy üzlettársának.
2. Dolgozzanak ki és fogadjanak el megfelelő belső kontroll, etikai és megfelelőségi programokat, illetve intézkedéseket a vesztegetések megelőzésére és észlelésére a vállalat egyéni körülményeiből adódó, különösen a vállalatot fenyegető vesztegetési kockázatok (például a tevékenység földrajzi helyéből, illetve az iparágból adódó kockázatok) értékelése alapján. Ezek a belső kontroll, etikai és megfelelőségi programok vagy intézkedések foglalják magukba a pénzügyi és számviteli eljárások olyan rendszerét (beleértve a belső kontroll rendszert is), amely ésszerűen biztosítja a tisztességes és pontos könyvvezetést, nyilvántartásokat és elszámolásokat, így megakadályozva, hogy azokat vesztegetésre vagy a vesztegetés elrejtésére használják. Szükség szerint kövessék rendszeresen figyelemmel, és értékeljék újra az említett egyedi körülményeket és vesztegetési kockázatokat, hogy biztosítsák a vállalat belső kontroll, etikai és megfelelőségi programjainak, illetve intézkedéseinek alkalmasságát és folyamatos hatékonyságát, valamint csökkentsék annak kockázatát, hogy a vállalat bűnrészessé váljon vesztegetésben, kenőpénz-kérésben vagy zsarolásban.
3. Tiltsák, illetve gátolják a vállalat belső kontroll, etikai vagy megfelelőségi programjaiban vagy intézkedéseiben - az érintett országokban általában jogellenesnek minősülő - csekély ügymenetkönnyítő juttatások (small facilitating payments) alkalmazását, és ha sor kerül ilyen kifizetésre, azt szerepeltessék pontosan a könyvelésben és a pénzügyi nyilvántartásokban.
4. Biztosítsanak - a vállalatot különösen fenyegető vesztegetési kockázatokat figyelembe véve - jól dokumentált, kellő gondosságot az ügynökök felvétele, valamint megfelelő és rendszeres felügyelete során, továbbá megfelelő díjazást számukra, amely kizárólag a jogszerű szolgáltatásokért jár. Adott esetben vezessenek nyilvántartást azon ügynökökről, akik közigazgatási szervvel vagy állami tulajdonú vállalattal kötendő ügyletekkel kerülnek kapcsolatba, és tegyék azt elérhetővé az illetékes hatóságok számára a vonatkozó nyilvános közzétételi követelményekkel összhangban.

5. Növeljék a vesztegetés, a kenőpénz-kérés és zsarolás ellen folytatott tevékenységük átláthatóságát. Az intézkedések magukban foglalhatják a vesztegetés, kenőpénz-kérés és zsarolás elleni nyilvános kötelezettségvállalásokat és az ilyen kötelezettségvállalások teljesítéséhez szükséges és a vállalat által elfogadott irányítási rendszerek és belső kontroll, etikai és megfelelőségi programok vagy intézkedések közzétételét. A vállalatok segítsék a nyitottságot és a nyilvánossággal folytatott párbeszédet is, hogy a nyilvánosság megismerje a vesztegetés, kenőpénz-kérés és zsarolás elleni küzdelmet, és abban együttműködést tanúsítson.
6. Népszerűsítsék alkalmazottaik körében a vállalat vesztegetés, kenőpénz-kérés és zsarolás elleni politikáit és belső kontroll, etikai és megfelelőségi programjait, illetve intézkedéseit, és segítsék az ezeknek való megfelelést a szakpolitikák, programok és intézkedések megfelelő terjesztése valamint képzési programok és fegyelmi eljárások révén.
7. Ne adjanak illegális támogatást közhivatalra pályázó jelöltek, politikai pártok vagy más politikai szervezetek számára. A politikai támogatások teljes mértékben feleljenek meg a nyilvános közzétételi követelményeknek, és készüljön róluk jelentés a felső vezetés számára.

Magyarázat a „Küzdelem a vesztegetés, a kenőpénz-kérés és a zsarolás ellen” fejezethez

74. A vesztegetés és a korrupció káros a demokratikus intézményekre és a vállalatirányításra. Elbátortalanítja a beruházásokat, és torzítja a nemzetközi versenyfeltételeket. Különösen a pénzeszközök korrump eltérítése ássa alá a gazdasági, társadalmi és környezeti jólét magasabb szintjének elérésére tett állampolgári törekvéseket, és akadályozza a szegénység csökkentését szolgáló erőfeszítéseket. A vállalatokra fontos szerep hárul e gyakorlatok leküzdésében.
75. Mind az állami mind a magánszektor tisztessége, integritása és átláthatósága kulcsfontosságú a vesztegetés, a kenőpénz-kérés és a zsarolás elleni küzdelemben. Az üzleti közösség, nem kormányzati szervezetek, kormányok és kormányközi szervezetek is részt vettek abban az együttműködésben, amely a korrupcióellenes intézkedések közösségi támogatásának erősítése és az átláthatóság valamint a korrupció és vesztegetés által okozott problémák társadalmi tudatosításának növelése érdekében folyt. A vállalaton belüli etikai kultúra előmozdításának lényeges tényezője a felelős vállalatirányítás helyes gyakorlatának elfogadása is.
76. *Az Egyezmény a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről a nemzetközi kereskedelmi ügyletekben (Vesztegetés elleni egyezmény) 1999. február 15-én lépett hatályba. A vesztegetési tranzakciók kínálati oldalát célzó alapvető OECD eszközök: a Vesztegetés elleni egyezmény, a 2009. évi Ajánlás a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni további küzdelemről a nemzetközi kereskedelmi ügyletekben (2009. évi Vesztegetés elleni ajánlás), a 2009. évi Ajánlás adózási intézkedésekre a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni további küzdelemről a nemzetközi kereskedelmi ügyletekben és a 2006. évi Ajánlás a vesztegetésről és a hivatalosan támogatott exporthitelekéről. Céljuk megszüntetni a külföldi hivatalos személyeknek nyújtható kenőpénzek „kínálatát” azáltal, hogy az*

egyes országok felelősséget vállalnak vállalataik tevékenységéért és a joghatósági területükön történetéért.⁶ Az ezen eszközökben foglaltak teljes körű megvalósításának előmozdítása érdekében létrehozták a Vesztegetés elleni egyezmény egyes országokban történő végrehajtásának szigorú és módszeres vizsgálati programját.

77. A 2009. évi *Vesztegetés elleni ajánlás* különösen javasolja a kormányoknak vállalataik bátorítását, hogy dolgozzanak ki és fogadjanak el megfelelő belső kontroll, etikai és megfelelőségi programokat vagy intézkedéseket a külföldi vesztegetések megelőzésére és észlelésére, figyelemmel a 2009. évi *Vesztegetés elleni ajánlás* II. mellékletében foglalt *Iránymutatás belső kontroll, etikai és megfelelőségi jó gyakorlatokra*. Az *Iránymutatás jó gyakorlatokra* a vállalatok valamint a vállalkozói és szakmai szervezetek számára készült, és jó gyakorlatokat mutat be a külföldi vesztegetések megelőzését és észlelését célzó belső kontroll, etikai és megfelelőségi programjaik vagy intézkedéseik hatékonyságának biztosítására.
78. A hatékony vesztegetés elleni politika kidolgozásában és megvalósításában a vállalatokat a magánszektor és a civil társadalom kezdeményezései is segítik.
79. A 2005. december 14-én hatályba lépett az *EN SZ Korrupció elleni egyezmény (UNCAC)* számos korrupcióellenes normát, intézkedést és szabályt rögzít. Az *UNCAC* értelmében a részes államok kötelesek megtiltani, hogy hivatalos személyeik kenőpénzt fogadjanak el, továbbá hogy vállalataik helyi, külföldi vagy nemzetközi szervezetnél dolgozó hivatalos személyt vesztegessenek meg, továbbá mérlegeljék a magánszektor szereplői közötti vesztegetés tilalmát. Az *UNCAC* és a *Vesztegetés elleni egyezmény* kölcsönösen erősítik és kiegészítik egymást.
80. A vesztegetés „keresleti oldalával” szembeni fellépés fontos eleme jó irányítási gyakorlatokkal elejét venni, hogy a vállalatoktól kenőpénzt kérjenek. A vállalatok támogathatnak kenőpénz-kéréssel vagy zsarolással szembeni kollektív kezdeményezéseket. Az anya- és a fogadó országok kormányai egyaránt segítsék a kenőpénz-kéréssel vagy zsarolással szembesülő vállalatokat. A 2009. évi *Vesztegetés elleni ajánlás* I. mellékletében található *Jó gyakorlati iránymutatás az egyezmény egyes cikkeihez* szerint a *Vesztegetés elleni egyezményt* úgy kell alkalmazni, hogy az ne nyújthasson védekezési vagy kivételezési lehetőséget, ha külföldi hivatalos személy kér kenőpénzt. Továbbá az *UNCAC* megköveteli, hogy bűncselekménynek minősüljön, ha belföldi hivatalos személy kenőpénzt kér.

⁶ Az Egyezményben a „vesztegetés” meghatározása a következő: “külföldi hivatalos személynek a maga vagy harmadik fél számára - közvetlenül vagy közvetítők útján - ajánlott, ígért vagy nyújtott jogtalan pénzbeli vagy egyéb előny annak érdekében, hogy a hivatalos személy hivatali kötelességével összefüggésben megtegyen valamit vagy tartózkodjon valamilyen cselekménytől azért, hogy valamely üzlet megszerzését vagy megtartható legyen vagy más meg nem engedett előnyt lehessen elérni a nemzetközi üzleti életben”. Az Egyezményhez fűzött magyarázatok (a 9. pontban) tisztázzák, hogy a csekély ügymenet könnyítő juttatások nem minősülnek az 1. pont szerinti „üzlet megszerzése, megtartása vagy más meg nem engedett előny elérése céljából” tett pénzkifizetésnek, így bűncselekménynek sem. Az ilyen pénzkifizetések, amelyekkel néhány országban a hivatalos személyeket hivatali kötelességük ellátására (például engedélyek kiállítására) ösztönzik, az érintett külföldi országban általában törvénybe ütköznek. Más országok felléphetnek, és szükséges, hogy fellépjenek e káros jelenséggel szemben például a jó kormányzást szolgáló programok támogatása útján...”

VIII. Fogyasztói érdekek

A vállalatok a fogyasztók irányába tisztességes üzleti, marketing és hirdetési gyakorlatok szerint járnak el, és tegyenek meg minden ésszerű lépést az általuk nyújtott áruk és szolgáltatások minőségének és megbízhatóságának biztosítására. Különösen:

1. Biztosítsák, hogy az általuk nyújtott áruk és szolgáltatások megfelelnek minden a fogyasztók egészségére és biztonságára vonatkozó, megegyezésen alapuló vagy jogszabály által megkövetelt normának, beleértve az egészségvédelmi figyelmeztetéseket és biztonsági tájékoztatókat.
2. Nyújtsanak pontos, ellenőrizhető és világos információt, ami elegendő ahhoz, hogy lehetővé tegye a fogyasztók tájékozott döntését, beleértve az áruk és szolgáltatások árára, valamint adott esetben tartalmára, biztonságos használatára, környezeti tulajdonságaira, karbantartására, tárolására és ártalmatlanítására vonatkozó információkat. Ahol lehetséges, úgy nyújtsák ezeket az információkat, hogy az megkönnyítse a fogyasztók számára a termékek összehasonlítását.
3. Nyújtsanak a fogyasztók számára tisztességes, könnyen igénybe vehető, időben történő és hatékony bíróságon kívüli vitarendezési és orvoslási mechanizmusokat, amelyek nem jelentenek túlzott költséget vagy terhet.
4. Ne tegyenek megtévesztő, félrevezető, csalárd vagy tisztességtelen állításokat, ill. ne kövessenek el ilyen mulasztásokat, és ne folytassanak semmi más ilyen gyakorlatot.
5. Támogassák - az üzleti tevékenységükkel kapcsolatos területeken - a fogyasztók felvilágosítását előmozdító erőfeszítéseket egyebek mellett azzal a céllal, hogy a fogyasztókat jobban képessé tegyék i) tájékozott döntések meghozatalára a bonyolult árukat, szolgáltatásokat és piacokat érintően; ii) döntéseik gazdasági, környezeti és társadalmi hatásának jobb megértésére; iii) és a fenntartható fogyasztás támogatására.
6. Tartsák tiszteletben a fogyasztók magánéletét, és ésszerű intézkedésekkel gondoskodjanak az általuk gyűjtött, tárolt, feldolgozott vagy terjesztett személyes adatok biztonságáról.
7. Működjenek teljes mértékben együtt a hatóságokkal a megtévesztő marketing gyakorlatok (például félrevezető hirdetés és kereskedelmi csalás) megelőzése és az ellenük való küzdelem érdekében, továbbá hogy csökkentsék vagy megelőzzék a termékeik és szolgáltatásaik fogyasztásából, használatából vagy ártalmatlanításából származó súlyos közegészségi, közbiztonsági vagy környezeti fenyegetéseket.
8. A fenti elvek alkalmazása során vegyék figyelembe i) a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű fogyasztók igényeit; és ii) az elektronikus kereskedelem fogyasztókkal szembeni sajátos kihívásait.

Magyarázat a „Fogyasztói érdekek” fejezethez

81. Az *OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveinek* fogyasztói érdekekről szóló fejezete az OECD Fogyasztóvédelmi Bizottságának és Pénzpiacokkal Foglalkozó Bizottságának, valamint más nemzetközi szervezeteknek, például a Nemzetközi Kereskedelmi Kamarának, a Nemzetközi Szabványügyi Szervezetnek és az Egyesült Nemzetek Szervezetének (az 1999. évi kibővített *ENSZ Fogyasztóvédelmi irányelvek*) munkáira épít.
82. A fejezet elismeri, hogy a fogyasztói elégedettség és az ezzel kapcsolatos érdekek a vállalatok sikeres működésének fontos alapját képezik. Elismeri azt is, hogy az áruk és szolgáltatások fogyasztói piaca idővel jelentős átalakuláson ment keresztül. A változások fő előidézői a szabályozási reformok, a nyitottabb globális piacok, az új technológiák fejlődése, valamint a fogyasztóknak nyújtott szolgáltatások növekedése voltak, ami által a fogyasztók nagyobb választékhoz és a nyíltabb versenyből származó más előnyökhöz jutottak. Ugyanakkor a változás sebessége és a sok piac növekvő bonyolultsága általában megnehezítette a fogyasztók számára az áruk és szolgáltatások összehasonlítását és értékelését. Továbbá idővel a fogyasztók demográfiai összetétele is átalakult. A gyerekek egyre jelentősebb piaci erővé válnak, ahogy az idősebb felnőttek száma is növekszik. Miközben a fogyasztók összességében iskolázottabbak, sokuk még mindig nem rendelkezik azokkal a számtani és írás-olvasási készségekkel, amelyek szükségesek napjaink összetettebb, információigényes piacán. Továbbá sok fogyasztó mutat a gazdasági, társadalmi és környezeti kérdések széles skáláján növekvő érdeklődést a vállalatok helyzetének és tevékenységének megismerése, továbbá ezek figyelembevételére iránt, amikor árut vagy szolgáltatást választ.
83. A bevezető szövegrész a vállalatokat tisztességes üzleti, marketing és hirdetési gyakorlatok alkalmazására, valamint az általuk nyújtott termékek minőségének és megbízhatóságának biztosítására hívja fel. Megjegyzi, hogy ezek az alapelvek az árakra és a szolgáltatásokra egyaránt vonatkoznak.
84. Az 1. pont hangsúlyozza annak fontosságát a vállalatok számára, hogy a megkövetelt egészségi és biztonsági normákat betartsák, valamint a termékeikről megfelelő egészségvédelmi és biztonsági tájékoztatást nyújtsanak a fogyasztók számára.
85. A 2. pont az információk közzétételéről szól. Felhívja a vállalatokat, hogy nyújtsanak a fogyasztók tájékozott döntéséhez elegendő információt. Ebbe adott esetben beletartozhat a termékekkel összefüggő pénzügyi kockázatokról szóló tájékoztatás. Továbbá egyes esetekben a vállalatokat jogszabály is kötelezi, hogy olyan formában nyújtsanak információt, amely képessé teszi a fogyasztókat az áruk és szolgáltatások közvetlen összehasonlítására (például egységárazással). A fogyasztókkal való kapcsolatuk során - közvetlen jogszabály hiányában is - ösztönzik a vállalatokat olyan tájékoztatására, amely megkönnyíti számukra az áruk és szolgáltatások összehasonlítását, valamint képessé teszi őket a termék összköltségének egyszerű meghatározására. Meg kell jegyezni, hogy idővel változhat, mi tekintendő „elegendőnek”, és a vállalatok reagáljanak e változásokra. A vállalatok minden termékre vagy környezeti hatásra vonatkozó állítása megfelelő bizonyítékon - ahol alkalmazható, megfelelő vizsgálaton - alapuljon. A fogyasztók környezeti kérdésekkel és fenntartható fogyasztással kapcsolatos növekvő érdeklődésére tekintettel, adott

esetben adjanak tájékoztatást a termékek környezeti jellemzőiről. Ez magában foglalhatja a termékek energiahatékonyságára és újrahasznosíthatósági mértékére, valamint – élelmiszertermékek esetében - a mezőgazdasági gyakorlatokra vonatkozó információkat.

86. A fogyasztók egyre jobban figyelnek az üzleti magatartásra, amikor meghozzák vásárlási döntéseiket. Ezért a vállalatokat tájékoztatásra ösztönzik azokról a kezdeményezéseikről, amelyeket a társadalmi és környezeti szempontok üzleti tevékenységükbe való integrálása és a fenntartható fogyasztás egyéb módon történő támogatása érdekében tettek. E tekintetben az *Irányelvek* III. „Információk közzététele” fejezete a releváns. Ebben a vállalatokat értéknyilatkozat, illetve az üzleti magatartásról szóló nyilatkozat közzétételére ösztönzik, ideértve a vállalat társadalmi, etikai és környezetpolitikájára valamint a vállalat által aláírt más magatartási kódexekre vonatkozó tájékoztatást. A vállalatokat arra ösztönzik, hogy ezeket az információkat egyszerű nyelvezeten és a fogyasztók számára vonzó formában tegyék elérhetővé. Üdvözlendő lenne, ha emelkedne az ezeken a területeken jelentést készítő és a fogyasztók számára információt szolgáltató vállalatok száma.
87. A 3. pont az OECD Tanács 2007. évi *A fogyasztói jogviták rendezéséről és az azokkal kapcsolatos kártérítésről szóló ajánlásának* (Recommendation on Consumer Dispute Resolution and Redress) nyelvezetét tükrözi. Az ajánlás keretét teremt a fogyasztói panaszkezelés hatékony megközelítésének kialakításához, ideértve az ipar által e tekintetben megléphető intézkedéssorozatot. Megjegyzendő, hogy azok a mechanizmusok, amelyeket sok vállalat a fogyasztói jogviták rendezésére kidolgozott, segítettek a fogyasztói bizalom és elégedettség növelését. Ezek a mechanizmusok a panaszok megoldására praktikusabbak a jogi eljárásoknál, amelyek minden érintett fél számára költségesek, nehézkesek és időigényesek lehetnek. Azonban e bíróságon kívüli mechanizmusok hatékonyságához a fogyasztókat meg kell ismertetni a létezésükkel, továbbá előnyükre válna a panaszok benyújtásáról szóló útmutatás, különösen, amikor a követelések határon átnyúló vagy többdimenziós ügyletet érintenek.
88. A 4. pont a megtévesztő, félrevezető, csalárd és más tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozik. Az efféle gyakorlatok torzíthatják a piacot mind a fogyasztók mind a felelősen működő vállalatok kárára, és elkerülendők.
89. Az 5. pont a fogyasztók felvilágosításáról szól, amely a sok piac és termék növekvő komplexitása miatt egyre fontosabbá vált. A kormányok, a fogyasztói szervezetek és sok vállalat felismerték, hogy ez közös felelősség, és e tekintetben fontos szerepet játszhatnak. A nehézségek, amelyeket a fogyasztók a pénzügyi és más komplex termékek értékelése során tapasztaltak, az érdekelték számára aláhúzták az együttműködés fontosságát a fogyasztói döntéshozatal javítására irányuló felvilágosítás elősegítésében.
90. A 6. pont a személyes adatokra vonatkozik. Az, hogy a vállalatok – részben az internet és a technológiai fejlődés hatására – egyre több személyes adatot gyűjtenek és használnak, rávilágított a személyes adatok védelmének fontosságára a fogyasztók magánéletének sérelmével szemben, ideértve a biztonság sérülését is.
91. A 7. pont a vállalatok hatóságokkal való együttműködésének fontosságát hangsúlyozza a megtévesztő marketing gyakorlatok hatékonyabb megelőzésének és leküzdésének

elősegítése érdekében. Az együttműködést a közegészségi, közbiztonsági és környezeti fenyegetések csökkentése és megelőzése érdekében is szorgalmazzák. Ide tartoznak az áruk ártalmatlanításával valamint fogyasztásával és felhasználásával kapcsolatos veszélyek. Ez tükrözi annak felismerését, milyen fontos a termékek teljes életciklusára figyelemmel lenni.

92. A 8. pont felhívja a vállalatok figyelmét, hogy az áruk és szolgáltatások értékesítése során vegyék figyelembe a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű fogyasztók helyzetét. A hátrányos helyzetű illetve veszélyeztetett fogyasztók megnevezés meghatározott fogyasztókra vagy fogyasztói kategóriákra utal, akik személyes jellemzőik vagy körülményeik (például életkor, szellemi vagy fizikai képességek, iskolázottság, jövedelem, nyelv vagy távoli lakóhely) miatt különös nehézségekkel szembesülnek napjaink információigényes, globalizált piacain. A pont kiemeli az e-kereskedelem mobilalapú és egyéb formáinak növekvő fontosságát is a globális piacokon. Az ilyen kereskedelem által nyújtott előnyök jelentősek és egyre növekednek. A kormányok jelentős időt fordítottak annak vizsgálatára, hogyan nyújtsanak a fogyasztóknak olyan átlátható és hatékony védelmet, amely az e-kereskedelem esetében sem kisebb, mint a kereskedelem hagyományos formáinál.

IX. Tudomány és technológia

A vállalatok:

1. Törekedjenek arra, hogy tevékenységük összeegyeztethető legyen a működési területük szerinti országok tudományos és technológiai (TÉT) politikájával és terveivel, és adott esetben megfelelően hozzájáruljanak a helyi és nemzeti innovációs kapacitás fejlődéséhez.
2. Amennyiben üzleti tevékenységük során megvalósítható, alkalmazzanak olyan gyakorlatot, amely lehetővé teszi - a szellemi tulajdonjogok védelmének kellő figyelembevételével - technológiák és know-how átadását és gyors terjedését.
3. Adott esetben végezzenek tudományos és technológiai fejlesztési munkát a fogadó országokban a helyi piaci igények kielégítésére, valamint alkalmazzanak fogadó országbeli TÉT személyzetet, és ösztönözzék - az üzleti igényekre tekintettel lévő - képzésüket.
4. Szellemi tulajdonjogok használati engedélyének megadásakor vagy egyéb technológia transzfer esetén, ezt ésszerű feltételekkel tegyék, és oly módon, hogy az hozzájáruljon a fogadó ország hosszú távú fenntartható fejlődésének kilátásaihoz.
5. Ahol az üzleti célkitűzések szempontjából releváns, építsenek kapcsolatot helyi egyetemekkel, állami kutatóintézetekkel, és vegyenek részt a helyi iparral vagy iparági szövetségekkel közös kutatási projekteknél.

Magyarázat a „Tudomány és technológia” fejezethez

93. Tudásalapú és globalizált gazdaságban, ahol a nemzeti határok - még a kis- és a helyi orientációjú vállalatok számára is - kevésbé számítanak, a vállalati teljesítmény javításához létfontosságú a technológia és know-how elérés és felhasználás képessége. Ez a hozzáférés fontos a technológiai fejlődés egész gazdaságra kiterjedő hatásainak megvalósulása miatt is, beleértve a termelékenységnövekedést és a munkahelyteremtést a fenntartható fejlődés keretei között. A multinacionális vállalatok adják a határokon átnyúló technológia transzfer legfőbb csatornáját. Hozzájárulnak a fogadó országok nemzeti innovatív kapacitásához új technológiák belföldi vállalatok és intézmények által való használatának generálásával, terjesztésével, sőt az erre való képessé tétellel. A multinacionális vállalatok K+F tevékenysége – ha jól kapcsolódik a nemzeti innovációs rendszerhez – segítheti a fogadó országok gazdasági és társadalmi fejlődését. A fogadó ország dinamikus innovációs rendszerének fejlődése pedig bővíti a multinacionális vállalatok üzleti lehetőségeit.
94. Ennélfogva a fejezet célja elősegíteni, hogy - a gazdasági megvalósíthatóság, a versenyképességi szempontok és egyéb megfontolások keretein belül - a multinacionális

vállalatok terjesszék a kutatás-fejlesztési tevékenység gyümölcseit a működési területük szerinti országokban, ezáltal hozzájárulva a fogadó országok innovatív kapacitásaihoz. E tekintetben a technológiaterjedés előmozdítása magában foglalhatja új technológiákat beépítő termékek piaci hasznosítását, eljárás-innovációk engedélyezését, TÉT személyzet felvételét és képzését, valamint K+F együttműködési vállalatok fejlesztését. Technológia értékesítés vagy engedélyezés során ne csak a megtárgyalt feltételek legyenek ésszerűek, de a multinacionális vállalat részéről érdemes megfontolni a technológia anya- és fogadó országra gyakorolt, hosszú távú fejlesztési, környezeti és más hatásait is. A multinacionális vállalatok tevékenységük során létrehozhatják és javíthatják nemzetközi leányvállalataik és alvállalkozóik innovatív kapacitását. Ezen kívül a multinacionális vállalatok felhívhatják a figyelmet a helyi tudományos és technológiai infrastruktúra fontosságára mind fizikai mind intézményi vonatkozásban. E tekintetben a multinacionális vállalatok hasznosan hozzájárulhatnak, hogy a fogadó országok kormányai dinamikus innovációs rendszer fejlődését segítő szakpolitikai kereteket alakítsanak ki.

X. Verseny

A vállalatok:

1. Tevékenységüket valamennyi vonatkozó versenyt szabályozó törvénnyel és rendelettel összhangban folytassák, figyelemmel mindazon joghatósági területek versenyjogára, ahol a tevékenység hatása versenyellenes lehet.
2. Tartózkodjanak a versenytársak közötti versenykorlátozó megállapodások megkötésétől vagy végrehajtásától, ideértve
 - a) az árak rögzítését,
 - b) a manipulált ajánlattételeket (összejátszó tenderezést),
 - c) a kibocsátás korlátozását vagy kvóták megállapítását, vagy
 - d) a piacok fogyasztók, beszállítók, területek vagy kereskedelmi formák szerinti megosztását vagy felosztását.
3. Működjenek együtt az eljáró versenyhatóságokkal - a vonatkozó jogszabályok és megfelelő biztosítékok mellett - többek között oly módon, hogy információkérésre a lehető leghamarabb és a lehető legteljesebb választ adják, valamint mérlegelik a rendelkezésre álló eszközök - például adott esetben a titoktartásról való lemondás - használatát, hogy segítsék a vizsgáló hatóságok közötti hatékony és eredményes együttműködést.
4. Rendszeresen tudatosítsák alkalmazottaikban annak fontosságát, hogy minden vonatkozó, versenyt szabályozó törvényt és rendeletet betartsanak, és különösen a vállalat felsővezetőit képezzék a verseny kérdéseivel kapcsolatban.

Magyarázat a „Verseny” fejezethez

95. Ezek az ajánlások a versenyt szabályozó törvények és rendeletek fontosságát hangsúlyozzák mind a belföldi mind a nemzetközi piacok hatékony működése érdekében, valamint megerősítik annak fontosságát, hogy a belföldi és multinacionális vállalatok ezeket a törvényeket és rendeleteket betartsák. Továbbá igyekeznek azt is biztosítani, hogy minden vállalat tisztában legyen a versenyjog hatálybeli, jogvédelmi lehetőségi és szankcionálási fejleményeivel, valamint a versenyhatóságok közötti együttműködés mértékével. A „versenyjog” kifejezés használatával azokra - a „trösztellenes” és „monopóliumellenes” törvényeket egyaránt magukba foglaló - jogszabályokra utal, amelyek különféleképpen tiltják: a) a versenykorlátozó megállapodásokat; b) a piaci erővel vagy erőfölénnyel való visszaélést; c) a piaci erő vagy erőfölény megszerzését bármely, hatékony teljesítménytől különböző eszközzel;

vagy d) a verseny jelentős mértékű csökkentését, illetve a hatékony verseny jelentős akadályozását összeolvadás vagy felvásárlás révén.

96. Általában a versenyjog és a versenypolitika tiltja: a) a kőkemény kartelleket (hard core cartels); b) az egyéb versenykorlátozó megállapodásokat; c) a piaci erőfölényt vagy piaci erőt kihasználó vagy kiterjesztő, versenyellenes magatartást; és d) a versenyellenes összeolvadást vagy felvásárlást. Az 1998. évi C(98)35/FINAL OECD Tanácsi ajánlás a kőkemény kartellek elleni hatékony fellépésről (Recommendation of the OECD Council Concerning Effective Action Against Hard Core Cartels) szerint az a) alpontban hivatkozott versenyellenes megállapodások kőkemény kartellnek minősülnek. Azonban az ajánlás beépíti a tagországok jogi szabályozása közötti különbségeket, beleértve azokat a jogszabályi mentességekben vagy rendelkezésekben foglalt eltéréseket, amelyek lehetővé teszik, hogy kivételt tegyenek vagy engedélyezzenek máskülönben tiltható tevékenységeket. A jelen *Irányelvek* ajánlásai nem javasolják, hogy a vállalatok mondjanak le az ilyen jogilag elérhető mentesség vagy rendelkezés kihasználásáról. A b) és c) alpontban foglalt kategóriák általánosabbak, mivel a másfajta megállapodások és az egyoldalú magatartás hatása kevésbé egyértelmű, és kisebb az egyetértés arról, mi tekintendő versenyellenesnek.
97. A versenypolitika célja hozzájárulni az általános jóléthez és a gazdasági növekedéshez olyan piaci feltételek elősegítésével, amelyekben az áruk és szolgáltatások jellegét, minőségét és árát versenyző piaci erők határozzák meg. Az ilyen versenykörnyezet - azon kívül, hogy a fogyasztóknak és az érintett gazdaság egészének előnyös - azokat a vállalatokat jutalmazza, amelyek hatékonyan válaszolnak a fogyasztói igényekre. A vállalatok információnyújtással és tanácsadással járulhatnak hozzá e folyamathoz, amikor a kormányok olyan jogszabályt illetve szakpolitikát mérlegelnek, amely a piacok hatékonyságát csökkentheti, vagy azok versenyképességét más módon visszafoghatja.
98. A vállalatok legyenek annak tudatában, hogy a versenyjog folyamatosan alakul, és egyre általánosabb, hogy ezek a jogszabályok külföldön történő versenyellenes tevékenységet tiltanak, ha azok káros hatással vannak a belföldi fogyasztókra. Ezenkívül a határokon átnyúló kereskedelem és beruházások következtében egyre valószínűbb, hogy egy adott joghatósági területen megvalósuló versenyellenes magatartás káros hatással jár más joghatósági területeken. Ezért a vállalatok mind a működési területük szerinti ország, mind valamennyi olyan ország jogszabályait vegyék figyelembe, amelyben valószínűleg érezhető a magatartásuk hatása.
99. Végezetül a vállalatok fogadják el, hogy a versenyhatóságok egyre gyakrabban és alaposabban működnek együtt a versenyellenes tevékenységek vizsgálatában és az ellene való fellépésben. Lásd általában: „A tagországok nemzetközi kereskedelmet érintő, versenyellenes magatartásokkal kapcsolatos együttműködéséről szóló, C(95)130/FINAL tanácsi ajánlás”-t és „A koncentrációk ellenőrzéséről szóló, C(2005)34 tanácsi ajánlás”-t. Amikor a különböző joghatósági területeken működő versenyhatóságok ugyanazt a magatartást vizsgálják, a hatóságok együttműködésének megkönnyítésével a vállalatok segítik a következetes és józan döntéshozatalt és jogvédelmi intézkedéseket, miközben a kormányok és a vállalatok számára költségmegtakarítást tesznek lehetővé.

XI. Adózás

1. Fontos, hogy a vállalatok - időben megfizetve adókötelezettségeiket - hozzájáruljanak a fogadó országok államháztartásához. A vállalatok különösen és egyaránt tartásuk be a működési területük szerinti országok adójogszabályainak betűjét és szellemét. A törvény szellemének való megfelelés a jogalkotó szándékának felismerését és követését jelenti. Nem szükséges, hogy ezen értelmezés alapján a vállalat a jogilag előírt összegnél többet fizessen. Az adójogszabályok betartása olyan intézkedéseket foglal magában, mint a tevékenységükkel összefüggésben kivetendő adók helyes megállapításához lényeges vagy jogszabályilag előírt információk időben történő szolgáltatása az illetékes hatóságoknak, valamint a transzferár-képzési gyakorlatok megfeleltetése a szokásos piaci ár elvének.
2. A vállalatok kezeljék az adóügyek irányítását és az adójogszabályok betartását felügyeleti és szélesebb kockázatkezelési rendszerük fontos elemeként. Kiváltképpen fogadjanak el a vezető testületek adókockázat-kezelési stratégiákat, hogy biztosítsák az adózással összefüggő pénzügyi, szabályozási és jó hírnevet érintő kockázatok teljes körű azonosítását és értékelését.

Magyarázat az „Adózás” fejezethez

100. A társadalom felelős polgáraként való magatartás (corporate citizenship) az adózás területén azt jelenti, hogy a vállalatok - a működési területük szerinti valamennyi országban - betartják az adójogszabályoknak mind a betűjét mind a szellemét, együttműködnek a hatóságokkal, és rendelkezésükre bocsátják a lényeges vagy jogszabályilag előírt információkat. Egy vállalat akkor felel meg az adójogszabályok szellemének, ha ésszerű lépéseket tesz a jogalkotó szándékának megállapítására, és e szándékkal összhangban értelmezi ezen adószabályokat, tekintettel a jogszabályi megfogalmazásra és a lényeges, időben párhuzamos jogalkotói előzményekre. Az ügyleteket ne úgy alakítsák ki, hogy azok adóvonzata ellentétes legyen az ügyletek mögöttes gazdasági következményeivel, hacsak nem létezik ilyen eredmény céljából külön jogszabály. Ebben az esetben a vállalat indokoltan tekintheti úgy, hogy az ügylet kialakítása nem vezet a jogalkotó szándékával ellentétes vállalati adóeredményre.
101. Az adójogszabályok betartása szintén magában foglalja az adóhatóságokkal való együttműködést, valamint az általuk - az adójogszabályok hatékony és méltányos alkalmazásának biztosítása érdekében - igényelt információszolgáltatást. Az ilyen együttműködésbe beleértendő az illetékes hatóságoktól - adóegyezmény vagy információcseréről szóló megállapodás alapján - érkező információkérés időben történő és teljes körű megválaszolása. Ez az információszolgáltatásra vonatkozó kötelezettségvállalás azonban nem korlátlan. Az *Irányelvek* kiváltképpen összekapcsolják a szolgáltatandó információkat azzal a jelentőséggel, amit a vonatkozó adójogszabályok érvényesítésében betöltenek. Ezáltal elismerik az egyensúlyteremtés szükségességét a vonatkozó adójogszabályok betartásából adódó vállalati terhek és az

adóhatóságok azon igénye között, hogy az adójogszabályok betartatása érdekében teljes, időben történő és pontos információkkal rendelkezzenek.

102. A vállalatok együttműködésre, átláthatóságra és az adójogszabályok betartására vonatkozó kötelezettségvállalása tükröződjön a kockázatkezelési rendszerekben, struktúrákban és politikákban. Társasági jogi formában működő vállalatok esetében a vezető testületek helyzete olyan, hogy számos módon képesek az adókockázatokat felügyelni. A vezető testületek például proaktív módon dolgozzanak ki megfelelő adópolitikai alapelveket, és hozzanak létre belső adóellenőrzési rendszereket, hogy a menedzsment intézkedések összhangban legyenek a testület adókockázatra vonatkozó álláspontjával. A vezető testület kapjon tájékoztatást minden potenciálisan lényeges adókockázatról, és a belső adóellenőrzési funkcióknak valamint a testület felé történő jelentéstételnek legyen kijelölt felelőse. Az adózást magában foglaló, átfogó kockázatkezelési stratégia nemcsak a társadalom felelős polgáraként való magatartást teszi lehetővé a vállalat számára, hanem az adókockázatok hatékony kezelését is, ami a vállalatra leselkedő nagyobb pénzügyi, szabályozási és jó hírnevet érintő kockázatok elkerülését szolgálhatja.
103. Multinacionális vállalatcsoport egyik országbeli tagja kiterjedt gazdasági kapcsolatokkal rendelkezhet egyazon multinacionális vállalatcsoport más országbeli tagjaival. Az ilyen kapcsolatok valamennyi fél adófizetési kötelezettségét befolyásolhatják. Ennek megfelelően az adóhatóságoknak szükségük lehet joghatósági területükön kívülről származó információkra, hogy értékelni tudják az említett kapcsolatokat, és meg tudják határozni a multinacionális vállalatcsoport joghatósági területük alá tartozó tagjának adófizetési kötelezettségét. A szolgáltatandó információ ismét arra korlátozódik, ami az említett gazdasági kapcsolatok előirányzott értékeléséhez - a multinacionális vállalatcsoporttag helyes adófizetési kötelezettségének megállapítása céljából - lényeges vagy jogszabályilag előírt. Ebben az információszolgáltatásban a multinacionális vállalatok legyenek együttműködők.
104. A transzferár-képzés különösen fontos kérdés a társadalom felelős polgáraként való magatartás és az adózás területén. A globális kereskedelem és a határokon átnyúló közvetlen befektetések (és a multinacionális vállalatok e kereskedelemben és befektetésekben játszott fontos szerepének) drámai mértékű növekedése azt jelenti, hogy a transzferár-képzés lényegesen meghatározza a multinacionális vállalatcsoport tagjainak adófizetési kötelezettségét, mivel érdemben befolyásolja az adóalap megoszlását a multinacionális vállalat működési területe szerinti országok között. Az „OECD Modellegyezmény a jövedelem és a vagyon adóztatásáról” és az „ENSZ Modellegyezmény a kettős adóztatás elkerüléséről a fejlett és fejlődő országok között” című dokumentumokban egyaránt szerepel a szokásos piaci ár elve, amely a kapcsolt vállalkozások közötti nyereség kiigazításának nemzetközileg elfogadott normája. A szokásos piaci ár elvének alkalmazása elkerüli a nyereség és veszteség nem megfelelő áthelyezését, és minimalizálja a kettős adóztatás kockázatait. Megfelelő alkalmazásához szükséges a multinacionális vállalatok együttműködése az adóhatóságokkal, és hogy minden lényeges vagy jogszabályilag előírt információt megadjanak az általuk és kapcsolt feleik által nemzetközi ügyletekre elfogadott transzferár-képzési módszer kiválasztására vonatkozóan. Ismert tény, hogy gyakran a multinacionális vállalatoknak és az adóhatóságoknak egyaránt nehéz meghatározniuk, hogy a transzferár-képzés megfelelően tükrözi-e a szokásos piaci ár normáját (vagy elvét), és hogy ennek alkalmazása nem egzakt tudomány.

105. Az OECD Adóügyi Bizottsága dolgozik - a szokásos piaci ár elvét tükröző transzferár-képzést biztosító - ajánlások kidolgozásán. A munka eredményeként 1995-ben megjelent az „*OECD Transzferár irányelvek a multinacionális vállalkozások és az adóhatóságok számára*” című kiadvány (*OECD Transzferár irányelvek*), amely az OECD Tanács kapcsolt vállalkozások közötti transzferár meghatározásáról szóló ajánlásának lett a tárgya (adott multinacionális vállalatcsoport tagjai általában a kapcsolt vállalkozások fogalmába esnek). Az *OECD Transzferár irányelvek*et és az említett tanácsi ajánlást folyamatosan frissítik, hogy tükrözzék a globális gazdaságban végbemenő változásokat, valamint az adóhatóságok és a transzferár-képzéssel foglalkozó adózók tapasztalatait. Az OECD Tanácsa 2008-ban ajánlást fogadott el adóegyezmény hatálya alá eső fogadó állam adóztatási jogának meghatározása céljából a szokásos piaci ár elvének alkalmazására telephelynek tulajdonítható nyereség megállapítása során.
106. Az *OECD Transzferár irányelvek* arra összpontosítanak, miként alkalmazható a szokásos piaci ár elve kapcsolt vállalkozások transzferár-képzésének értékelésére. Az *OECD Transzferár irányelvek* célja - a transzferár-képzési esetekre kölcsönösen kielégítő megoldásokat mutatva - segíteni (az OECD-tagországi és nem OECD országbeli) adóhatóságokat és a multinacionális vállalatokat, ezáltal minimálisra csökkentve az adóhatóságok közötti, valamint az adóhatóságok és multinacionális vállalatok közötti konfliktusokat, és elkerülhetővé téve a költséges jogvitákat. A multinacionális vállalatokat ösztönzik a módosított és kiegészített *OECD Transzferár irányelvekben*⁷ foglalt iránymutatás követésére annak biztosítása érdekében, hogy transzferár-képzésük tükrözze a szokásos piaci ár elvét.

⁷ Brazília, egy nem OECD-tag részes ország nem alkalmazza joghatósági területén az *OECD Transzferár irányelvek*et, és ennek megfelelően - az ország jogszabályaiban meghatározott adózási kötelezettségek értelmében - a *Transzferár irányelvek* iránymutatásai nem alkalmazhatók a multinacionális vállalatok számára az ebben az országban végzett tevékenységeik utáni adóköteles jövedelmek megállapítására. Argentína, egy másik nem OECD-tag részes ország megjegyzi, hogy joghatósága területén nem kötelező az *OECD Transzferár irányelvek* alkalmazása.

II. rész

**Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveinek
alkalmazási eljárásai**

Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveiről szóló Tanácsi határozat módosítása

A TANÁCS

Tekintettel a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet 1960. december 14-i Konvenciójára;

Tekintettel az OECD Nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozatára (a továbbiakban: Nyilatkozat), amelyben a részes országok kormányai (a továbbiakban: részes országok) közösen ajánlják a Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvek (a továbbiakban: Irányelvek) betartását az országukban tevékenykedő vagy székhellyel rendelkező multinacionális vállalatoknak;

Felismerve, hogy a Nyilatkozattal kapcsolatos nemzetközi együttműködésnek minden országra ki kell terjednie, mivel a multinacionális vállalatok működése az egész világra kiterjed;

Tekintettel a Beruházási Bizottság feladat-meghatározására, különösen a Nyilatkozattal [C/M(95)21-ben megújított C(84)171(Final)] kapcsolatos felelősségére;

Figyelembe véve az 1976. évi Nyilatkozat első felülvizsgálatáról szóló jelentést [C(79)102(Final)], a Nyilatkozat második felülvizsgálatáról szóló jelentést [C/MIN(84)5(Final)], a Nyilatkozat 1991. évi felülvizsgálatáról szóló jelentést [DAFFE/IME(91)23]), valamint az Irányelvek 2000. évi felülvizsgálatáról szóló jelentést [C(2000)96];

Tekintettel a Tanács 1984. júniusi, második átdolgozott határozatára [C(84)90], amely 1991 júniusában módosításra [C/MIN(91)7/ANN1] és 2000. június 27-én visszavonásra (C(2000)96/FINAL) került;

Kívánatosnak tartva azon eljárások fejlesztését, amelyek segítségével az Irányelvekben foglalt kérdésekről konzultációkra kerülhet sor, valamint az Irányelvek hatékonyságának előmozdítását;

A Beruházási Bizottság javaslatára alapján

AZ ALÁBBI HATÁROZATOT HOZZA:

I. Nemzeti Kapcsolattartó Pontok

1. A részes országok Nemzeti Kapcsolattartó Pontokat hoznak létre, amelyek népszerűsítő tevékenységekkel, kérdések megválaszolásával és az *Irányelvek* alkalmazásával

kapcsolatos panaszos esetek megoldásában való közreműködéssel növelik az *Irányelvek* hatékonyságát, figyelembe véve a mellékelt Eljárási iránymutatást. Ezekről a lehetőségekről tájékoztatják az üzleti szférát, a munkavállalói szervezeteket, az egyéb nem kormányzati szervezeteket és más érdekelt feleket.

2. Szükség esetén a különböző országok Nemzeti Kapcsolattartó Pontjai együttműködnek minden, az *Irányelvekre* vonatkozó és a tevékenységüket érintő ügyben. Általános eljárásként először nemzeti szinten kezdeményeznek megbeszélést, mielőtt más Nemzeti Kapcsolattartó Pontokkal felveszik a kapcsolatot.
3. A Nemzeti Kapcsolattartó Pontok rendszeresen találkoznak, hogy megosszák tapasztalataikat, valamint beszámoljanak a Beruházási Bizottságnak.
4. A részes országok - figyelembe véve a belső költségvetési prioritásokat és gyakorlatokat - biztosítják a Nemzeti Kapcsolattartó Pontok feladatainak hatékony ellátásához szükséges emberi és pénzügyi erőforrásokat.

II. A Beruházási Bizottság

1. A Beruházási Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) időszakonként vagy valamely részes ország kérésére eszmecserét folytat az *Irányelvekben* foglalt kérdésekről, valamint az alkalmazásuk során szerzett tapasztalatokról.
2. A Bizottság időszakonként meghívja az OECD Üzleti és Ipari Tanácsadó Bizottságát (a továbbiakban: BIAC), és az OECD Szakszervezeti Tanácsadó Bizottságát (a továbbiakban: TUAC) (együttesen: a tanácsadó testületek), az OECD Watch-ot valamint egyéb nemzetközi partnereket is, hogy kifejtsék nézeteiket az *Irányelvekben* foglalt kérdésekkel kapcsolatban. Emellett kérésükre eszmecsere is folytatható velük ezekről a témákról.
3. Az *Irányelvekben* foglalt kérdések terén a Bizottság kapcsolatot kezdeményez a nem részes országokkal, hogy – az *Irányelvekkel* összhangban – világszerte elősegítse a felelős üzleti magatartást és az egyenlő versenyfeltételek megteremtését. Továbbá együttműködésre törekszik azon nem részes országokkal, amelyek különös érdeklődést mutatnak az *Irányelvek* és az abban megfogalmazott alapelvek és normák iránt.
4. A Bizottság a felelős az *Irányelvekben* foglaltak pontosításáért. A pontosítást igénylő panaszos esetekben érintett felek lehetőséget kapnak arra, hogy véleményüket szóban vagy írásban kifejtsék. A Bizottság nem hoz döntést egyes vállalatok magatartását illetően.
5. A Bizottság eszmecserét folytat a Nemzeti Kapcsolattartó Pontok tevékenységéről, hogy növelje az *Irányelvek* hatékonyságát, és előmozdítsa a Nemzeti Kapcsolattartó Pontok közötti funkcionális egyenértékűséget.
6. A Bizottság az *Irányelvek* hatékony működésére vonatkozó felelősségének teljesítése során kellő mértékben figyelembe veszi a mellékelt Eljárási iránymutatást.

7. A Bizottság időszakonként beszámol a Tanácsnak az *Irányelvek*ben foglalt kérdésekről. Beszámolóiban számot ad a Nemzeti Kapcsolattartó Pontok beszámolóiról és adott esetben a tanácsadó testületek, az OECD Watch, valamint egyéb nemzetközi partnerek és nem részes országok észrevételeiről.
8. A Bizottság a Nemzeti Kapcsolattartó Pontokkal együttműködve proaktív programot követ, amely segíti a vállalatokat az *Irányelvek*ben foglalt alapelvek és normák hatékony betartásában. Különösen keresi az együttműködés lehetőségét a tanácsadó testületekkel, az OECD Watch-csal, egyéb nemzetközi partnerekkel és más érdekelt felekkel, hogy ösztönözze a multinacionális vállalatokat, hogy az *Irányelvek* alapján és a fenntartható fejlődés érdekében pozitívan járuljanak hozzá a gazdasági, környezeti és társadalmi fejlődéshez, továbbá hogy segítse a vállalatokat az egyes termékekkel, térségekkel, ágazatokkal vagy iparágakkal összefüggő káros hatások kockázatainak feltárásában és kezelésében.

III. A Határozat felülvizsgálata

Ez a Határozat időszakonként felülvizsgálatra kerül, amire a Bizottság tesz javaslatot.

Eljárási iránymutatás

I. Nemzeti Kapcsolattartó Pontok

A Nemzeti Kapcsolattartó Pontok (a továbbiakban: NKP-k) feladata az *Irányelvek* hatékonyságának növelése. Az NKP-k a funkcionális egyenértékűség céljából a láthatóság, elérhetőség, átláthatóság és elszámoltathatóság alapvető kritériumainak megfelelően működnek.

A. Intézményi keretek

A funkcionális egyenértékűség céljának megfelelően és az *Irányelvek* hatékonyságának növelésére, a részes országok rugalmasan alakíthatják ki a Nemzeti Kapcsolattartó Pontokat, törekedve a szociális partnerek aktív támogatásának elnyerésére, beleértve az üzleti szférát, a munkavállalói és egyéb nem kormányzati szervezeteket, továbbá más érdekelt feleket.

Eszerint a Nemzeti Kapcsolattartó Pont:

1. Összetétele és szervezete hatékony alapot teremt az *Irányelvekkel* kapcsolatos széles kérdéskör kezeléséhez, és lehetővé teszi az NKP pártatlan működését, miközben a részes kormány felé történő elszámoltathatóságát megfelelő szinten tartja.
2. E célkitűzés teljesítése érdekében különböző szervezeti formákat ölthet. Egy NKP állhat egy vagy több minisztérium magas beosztású képviselőiből, lehet vezető beosztású kormányzati tisztviselő vagy egy magas beosztású tisztviselő által irányított kormányzati hivatal, lehet intézményközi vagy független szakértőkből álló csoport. Bevonhatók az üzleti szféra, a munkavállalói és egyéb nem kormányzati szervezetek képviselői is.
3. Kapcsolatot épít és tart fenn az üzleti szféra, a munkavállalói szervezetek, valamint más olyan érdekelt felek képviselőivel, akik hozzá tudnak járulni az *Irányelvek* hatékony alkalmazásához.

B. Tájékoztatás és népszerűsítés

A Nemzeti Kapcsolattartó Pont:

1. Megfelelő eszközökkel ismertté és elérhetővé teszi az *Irányelveket*, ideértve az online és a nemzeti nyelveken történő tájékoztatást. Adott esetben információt nyújt az

Irányelvekről a leendő - az országban befektetni szándékozó külföldi vagy a külföldön befektetni szándékozó hazai - befektetőknek.

2. Felhívja a figyelmet az *Irányelvekre* és azok alkalmazási eljárásaira, adott esetben együttműködve az üzleti szférával, a munkavállalói és egyéb nem kormányzati szervezetekkel, valamint más érdekelttekkel.
3. Válaszol
 - a) más Nemzeti Kapcsolattartó Pontok,
 - b) az üzleti szféra, a munkavállalói és egyéb nem kormányzati szervezetek és a nyilvánosság, valamint
 - c) a nem részes országok kormányainak

Irányelvekkel kapcsolatos kérdéseire.

C. Az *Irányelvek* alkalmazása panaszos esetekben

A Nemzeti Kapcsolattartó Pont pártatlanul, kiszámíthatóan, méltányosan és az *Irányelvek* alapelveivel és normáival összeegyeztethetően járul hozzá az *Irányelvek* alkalmazásával kapcsolatban felmerülő panaszos esetek megoldásához. A felmerülő problémák hatékony, időben történő és a vonatkozó jogszabályoknak megfelelő kezelése érdekében fórumot nyújt, és segíti az üzleti szférát, a munkavállalói és egyéb nem kormányzati szervezeteket, valamint más érdekelt feleket. E segítségnyújtás során az NKP:

1. Előzetesen értékeli, hogy a felmerülő problémák érdemesek-e további vizsgálatra, és válaszol az érintett feleknek.
2. Amennyiben a felmerülő problémák további vizsgálatra érdemesek, felajánlja jószolgálati segítségét az érintett feleknek azok megoldásához. Ennek érdekében az NKP konzultál a felekkel, és amennyiben szükséges:
 - a) Kikéri az illetékes hatóságok és/vagy az üzleti szféra, a munkavállalói és egyéb nem kormányzati szervezetek képviselőinek, valamint az illetékes szakértőknek a véleményét;
 - b) Konzultál más érintett ország vagy országok Nemzeti Kapcsolattartó Pontjával;
 - c) Útmutatást kér a Bizottságtól, ha az adott körülmények között kétségei merülnek fel az *Irányelvek* értelmezésével kapcsolatban;
 - d) A felek segítése érdekében a problémák rendezésére megegyezésen alapuló és peren kívüli eszközöket - mint a békéltetés vagy a közvetítés – kínál, és ezek alkalmazását segíti elő – az érintett felek beleegyezése esetén;
3. Az eljárások lezárását és az érintett felekkel történő egyeztetést követően – figyelembe véve az üzleti szempontú és más, az érintettekhez kapcsolódó érzékeny információk védelmének szükségességét – nyilvánosságra hozza az eljárások eredményét:

- a) Nyilatkozatot bocsát ki, amennyiben úgy dönt, hogy a felmerült panasz nem érdemes további vizsgálatra. A nyilatkozat legalább a panasz leírását és az NKP döntésének indoklását tartalmazza;
- b) Jelentést készít, ha a felek a felmerült kérdésekben egyezsége jutottak. A jelentés legalább a panasz leírását, az NKP által a felek segítésére kezdeményezett eljárást és a megállapodás időpontját tartalmazza. A megállapodás tartalmát csak akkor szükséges belefoglalni, amennyiben ehhez az érintett felek hozzájárulnak;
- c) Nyilatkozatot bocsát ki, amennyiben a felek nem jutottak egyezsége, vagy valamelyik fél nem hajlandó részt venni az eljárásban. A nyilatkozat tartalmazza legalább: a felmerült panasz leírását, az indoklást, hogy miért tartotta az NKP a panaszt vizsgálatra érdemesnek, valamint a felek megsegítésére kezdeményezett NKP eljárást. Az NKP adott esetben ajánlást tesz az *Irányelvek* alkalmazására, amelyet szerepeltet a nyilatkozatban. Amennyiben szükséges, a nyilatkozat arra is kitérhet, miért nem jött létre megállapodás.

Az NKP idejében értesíti a Bizottságot panaszos eljárásának eredményéről.

4. A felmerült problémák megoldásának elősegítése érdekében megfelelő lépéseket tesz az üzleti szempontú és egyéb érzékeny információk, valamint a panaszos eset további érintettjei érdekeinek védelmére. A 2. pont szerinti eljárás ideje alatt az eljárás bizalmasan kezelendő. Amennyiben az érintett felek az eljárás lezárásáig a felmerült problémák megoldásáról nem jutottak egyezsége, azokat szabadon kommunikálhatják és megvitathatják. Ugyanakkor az eljárás során valamely más érintett fél által rendelkezésre bocsátott információ vagy vélemény bizalmas marad, kivéve, ha a másik fél beleegyezik annak nyilvánosságra hozatalába, vagy az ellentétes lenne a nemzeti jog előírásaival.
5. Amennyiben a panasz nem részes országban merül fel, lépéseket tesz a szóban forgó probléma megértésére, és amennyiben releváns és megvalósítható, ezen eljárásnak megfelelően jár el.

D. Beszámolás

1. Minden NKP évente készít beszámolót a Bizottság számára.
2. A beszámoló tartalmazza az NKP tevékenységének jellegéről és annak eredményeiről szóló információkat, ideértve a panaszos eljárások lefolytatását is.

II. A Beruházási Bizottság

1. A Bizottság megvizsgálja az NKP-ktől érkező, tevékenységükkel összefüggő segítségnyújtásra vonatkozó kéréseket, ideértve az *Irányelvek* adott körülmények közötti értelmezése közben felmerülő kétségeket is.

2. A Bizottság az *Irányelvek* hatékonyságának növelése és az NKP-k funkcionális egyenértékűségének előmozdítása érdekében:
 - a) Megvizsgálja az NKP-k beszámolóit;
 - b) Vizsgálja részes ország, tanácsadó testület vagy az OECD Watch megalapozott beadványát, hogy valamely NKP teljesíti-e a panaszos esetek kezelésével kapcsolatos kötelezettségeit;
 - c) Mérlegeli pontosítás kibocsátását az *Irányelvek* panaszos eset során történő, NKP általi értelmezésének helyességét illetően, ha azzal kapcsolatban részes ország, tanácsadó testület vagy az OECD Watch megalapozott beadványt nyújt be;
 - d) Szükség esetén ajánlásokat tesz az NKP-k működésének javítása és az *Irányelvek* hatékony alkalmazása érdekében;
 - e) Együttműködik nemzetközi partnerekkel;
 - f) Kapcsolatot kezdeményez az érdekelt, nem részes országokkal az *Irányelvek*ben foglalt kérdésekről és azok alkalmazásáról.
3. A Bizottság az *Irányelvek*ben foglalt bármely kérdéssel kapcsolatban kérhet és mérlegelhet szakértői véleményt. Ennek érdekében a megfelelő eljárásról a Bizottság dönt.
4. A Bizottság a kötelezettségeit hatékonyan és időben teljesíti.
5. A Bizottságot kötelezettségei teljesítése során az OECD Titkárság segíti, amely a Beruházási Bizottság általános irányítása alatt, valamint a Szervezet munkaprogramjának és költségvetésének megfelelően:
 - a) Központi információs pontként szolgál az NKP-k számára, ha kérdésük merül fel az *Irányelvek* népszerűsítésével és alkalmazásával kapcsolatban;
 - b) Összegyűjti és közzé teszi az NKP-k népszerűsítő tevékenységére és az *Irányelvek* panaszos esetekben történő alkalmazására vonatkozó legújabb trendekről és kialakuló gyakorlatokról szóló információkat. A Titkárság egységes beszámoló-formátumot dolgoz ki, hogy támogassa a panaszos esetek naprakész adatbázisának létrehozását és fenntartását, és rendszeresen elemzi ezeket a panaszos eseteket;
 - c) Segíti - különösen az új részes országok NKP-i számára - az egymástól való tanulást (peer learning) szolgáló tevékenységeket, ideértve az önkéntes szakértői értékelést (voluntary peer evaluation), valamint a kapacitásfejlesztést, képzést az *Irányelvek* alkalmazási eljárásairól, mint a népszerűsítés továbbá a békeltetés és közvetítés előmozdítása;
 - d) Segíti az NKP-k közötti együttműködést, ha szükséges; és

- e) Népszerűsíti az *Irányelveket* a megfelelő nemzetközi fórumokon és üléseken, továbbá támogatja az NKP-k és a Bizottság erőfeszítéseit az *Irányelvekkel* kapcsolatos ismeretek nem részes országokban történő terjesztésében.

Magyarázat az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveinek alkalmazási eljárásaihoz

1. A Tanácsi határozat a részes országok kötelezettségvállalását tükrözi az *Irányelvek* szövegében foglalt ajánlások alkalmazásának elősegítésére. Az NKP-k és a Beruházási Bizottság számára szóló Eljárási iránymutatás a Tanácsi határozat mellékletében található.
2. A Tanácsi határozat felsorolja a részes országok kulcsfontosságú feladatait az NKP-k vonatkozásában az *Irányelvek*hez kapcsolódóan, amely az alábbiak szerint foglalható össze:
 - Az NKP-k létrehozása (amely figyelembe veszi a Határozathoz csatolt Eljárási iránymutatást) és az érdekelt felek tájékoztatása az *Irányelvek*hez kapcsolódó lehetőségekről;
 - A szükséges emberi és pénzügyi erőforrások rendelkezésre bocsátása;
 - A különböző országok NKP-i között szükség esetén az együttműködés lehetővé tétele;
 - Az NKP-k rendszeres találkozóinak és a Bizottság számára történő beszámolásnak lehetővé tétele.
3. A Tanácsi határozat a Bizottság *Irányelvek*hez kapcsolódó feladatait is rögzíti az alábbiak szerint:
 - Eszmecserék szervezése az Irányelvekkel kapcsolatos kérdésekről;
 - Pontosítások szükség szerinti megjelentetése;
 - Eszmecserék folytatása az NKP-k tevékenységéről;
 - Beszámoló az OECD Tanácsnak az Irányelvekről.
4. A Beruházási Bizottság az az OECD testület, amely az Irányelvek működésének felügyeletéért felelős. Ez a felelősség nemcsak az Irányelvekre vonatkozik, hanem a Nyilatkozat minden elemére (mint a „Nemzeti elbánás”, a „Nemzetközi befektetések ösztönzői és akadályai”, továbbá az „Ellentmondó követelmények” című dokumentumok). A Bizottság annak biztosítására törekszik, hogy a Nyilatkozat minden egyes elemét tiszteletben tartsák és értsék, és hogy ezek az elemek egymást kiegészítsék, és egymással összhangban álljanak.
5. A Határozat - az *Irányelvek*ben foglalt kérdések kapcsán - rendelkezik a nem részes országokkal való kapcsolat kezdeményezéséről és a velük való együttműködésről, kifejezve ezáltal a felelős üzleti magatartás egyre nagyobb jelentőségét az OECD-n kívüli országok vonatkozásában. Ez a rendelkezés lehetőséget teremt a Bizottság számára, hogy külön találkozókat szervezzen az érdeklődő nem részes országokkal az

Irányelvekben foglalt normáknak és alapelveknek valamint azok alkalmazási eljárásainak megismertetésére. A Bizottság - az ide vonatkozó OECD eljárásrendet betartva - be is vonhatja őket bizonyos, a felelős üzleti magatartással kapcsolatos tevékenységekbe vagy projektekbe, ideértve a Bizottság üléseire vagy a vállalati felelősségvállalási kerekasztalokra való meghívást is.

6. A proaktív program érdekében a Bizottság együttműködik az NKP-kkal, továbbá keresi az együttműködés lehetőségét a tanácsadó testületekkel, az OECD Watch-csal és egyéb nemzetközi partnerekkel. Az NKP-k részére további iránymutatás ezzel kapcsolatban a 18-as pontban található.

I. Magyarázat az NKP-knak szóló Eljárési iránymutatáshoz

7. A Nemzeti Kapcsolattartó Pontok fontos szerepet játszanak az *Irányelvek* ismertségének és hatékonyságának növelésében. Noha a vállalatok feladata az *Irányelvek* betartása a mindennapi működésük során, a kormányok hozzá tudnak járulni az alkalmazási eljárások hatékonyságának növeléséhez. Ezért a kormányok megállapodtak, hogy jobb iránymutatás szükséges az NKP-k működését és tevékenységeit illetően, például rendszeres ülések és a Bizottság felügyelete révén.
8. A Határozat Eljárési iránymutatásában szereplő számos funkció nem újdonság, hanem az évek során felhalmozódott tapasztalatot és a kidolgozott ajánlásokat tükrözi. Egyértelmű megfogalmazásuk átláthatóbbá tette az *Irányelvek* alkalmazási mechanizmusainak elvárt működését. Az NKP-knak szóló Eljárési iránymutatás négy részre oszlik: intézményi keretek, tájékoztatás és népszerűsítés, panaszos esetekben történő alkalmazás, és beszámoló készítés.
9. Ezt a négy részt megelőzi egy bevezető bekezdés, amelyik meghatározza az NKP-k alapvető célját, a „funkcionális egyenértékűség” elgondolásának megvalósításához szükséges alapvető kritériumokkal együtt. Tekintettel arra, hogy a kormányoknak van mozgásterük az NKP-k szervezését illetően, az elvárás az, hogy az NKP-k látható, elérhető, átlátható és elszámoltatható módon működjenek. Ezek a kritériumok vezetnek az NKP-k tevékenységük végzésekor, és segítik a Bizottságot is az NKP-k működésének megvitatása során.

A funkcionális egyenértékűség alapvető kritériumai az NKP-k tevékenységében

Láthatóság: A Határozattal összhangban, a részes országok kormányai vállalják, hogy kijelölnék NKP-kat, és tájékoztatják az üzleti szférát, a munkavállalói szervezeteket és más érdekelt feleket, ideértve a nem kormányzati szervezeteket az NKP-khoz kapcsolódó lehetőségek elérhetőségéről az *Irányelvek* alkalmazása során. A kormányok felé elvárás, hogy az NKP-ikről tájékoztatást adjanak, és vegyenek aktívan részt az *Irányelvek* népszerűsítésében, ami lehet például ezen eszközről szemináriumok és ülések szervezése. Ezeket a rendezvényeket az üzleti, munkavállalói, nem kormányzati vagy más érdekelt felekkel együttműködve is lehet szervezni, de nem feltétlenül az összes csoporttal minden alkalommal.

Elérhetőség: Az NKP-k könnyű elérhetősége fontos a hatékony működésük érdekében. Ez magában foglalja az elérhetőség megkönnyítését az üzleti élet, a

munkavállalói és a nem kormányzati szervezetek, valamint a nyilvánosság egyéb körei számára. Az elektronikus kommunikáció eszközei ugyancsak elősegíthetik ezt. Az NKP-k hatékonyan és időben eleget tesznek minden megalapozott információ-kérésnek, és eljárnak az érintett felek által felvetett egyedi kérdésekben.

Átláthatóság: Az átláthatóság nagyon fontos követelmény, mivel nagyban hozzájárul az NKP elszámoltathatóságához és a nyilvánosság bizalmának elnyeréséhez. Ezért általános elvként fektették le, hogy az NKP tevékenysége átlátható legyen. Ugyanakkor, amikor az NKP az *Irányelvek* alkalmazása során felajánlja „jószolgálatait” egy panaszos eljárás keretében, a hatékonyság érdekében megfelelő lépéseket tesz az eljárás bizalmasságának biztosítására. Az eljárás eredménye viszont megfelel az átláthatósági követelményeknek, kivéve, ha a bizalmas információk megőrzése szolgálja inkább az *Irányelvek* hatékony alkalmazását.

Elszámoltathatóság: Az NKP-k egyre aktívabb szerepe az *Irányelvek* ismertségének növelésében, valamint az a lehetőség is, hogy segíteni tudnak a vállalatok és azok tevékenységi területének közössége közötti kényes kérdések rendezésében, ráirányítja az NKP-k tevékenységére a nyilvánosság figyelmét. Nemzeti szinten a parlamentek is szerephez juthatnak. Az NKP-k éves beszámolóit és a rendszeres NKP ülések lehetőséget kínálnak az NKP-kal kapcsolatos tapasztalatok megosztására és a „legjobb gyakorlatok” ösztönzésére. A Bizottság eszmecseréket is szervez tapasztalatcsere céljából és az NKP-k működési hatékonyságának felmérésére.

Intézményi keretek

10. Elvárás, hogy az NKP vezetése keltsen bizalmat a társadalmi partnerekben és egyéb érdekelt felekben, továbbá segítse elő az *Irányelvek* széleskörű ismertségét.
11. A kormányok az NKP-k feladatellátásának támogatására létrehozhatnak több érdekelt felet tömörítő tanácsadói vagy felügyeleti szervet is függetlenül az általuk választott NKP szerkezettől.
12. Az NKP-knak – összetételüktől függetlenül – feladata kapcsolatrendszer kiépítése és fenntartása az üzleti szféra, a munkavállalói szervezetek, más nem kormányzati szervezetek, valamint egyéb érdekelt felek képviselőivel.

Tájékoztatás és népszerűsítés

13. Az NKP tájékoztatással és népszerűsítéssel kapcsolatos feladatai alapvető fontosságúak az *Irányelvek* ismertségének növelésében.
14. Az NKP-k növelik az *Irányelvek* ismertségét és azt online, illetve más megfelelő eszközökkel (például nemzeti nyelveken) elérhetővé teszik. Az angol és francia verziók rendelkezésre állnak az OECD-nél, és az *Irányelvek* weboldalára mutató internetes linkek használata erősen javasolt. Az NKP-k adott esetben információt nyújtanak az *Irányelvektől* a leendő - az országban befektetni szándékozó külföldi vagy a külföldön befektetni szándékozó hazai – befektetőknek is.

15. Az NKP-k adjanak tájékoztatást az eljárásokról, amelyeket a feleknek követniük kell a panaszos eset benyújtásakor vagy lefolytatásakor. Ebbe tartozzanak bele a panaszos eset kezdeményezéséhez szükséges információkról szóló tanácsok, a panaszos esetben érintett felekkel szembeni követelmények (ilyen például a titoktartás) valamint az NKP által követett eljárások és irányadó időkeretek.
16. Az *Irányelvek*re történő figyelemfelhívás érdekében az NKP-k sokféle szervezettel és egyénnel együttműködnek, ideértve adott esetben az üzleti szférát, a munkavállalói szervezeteket, a nem kormányzati szervezeteket és más érdekelt feleket. Ezeknek a szervezeteknek jelentős szerepük van az *Irányelvek* népszerűsítésében, és erre az intézményi hálózatuk lehetőséget kínál, amellyel, ha élnek, nagyban felerősíti az NKP-k ilyen irányú erőfeszítéseit.
17. Az NKP-któl elvárt másik alaptevékenység a megalapozottan benyújtott kérdések megválaszolása. Ebben a tekintetben három csoport emelhető ki: i) más NKP-k (a Határozat tartalmaz egy erre vonatkozó bekezdést); ii) az üzleti szféra, a munkavállalói szervezetek, egyéb nem kormányzati szervezetek és a nyilvánosság; és iii) a nem részes országok kormányai.

Proaktív program

18. A Beruházási Bizottság proaktív programjával összhangban, az NKP-k tartsanak rendszeres kapcsolatot - ideértve a találkozókat is - a szociális partnerekkel és egyéb érdekelt felekkel annak érdekében, hogy:
 - a) áttekintsék a felelős üzleti magatartással kapcsolatos új fejleményeket és kialakulóban lévő gyakorlatokat;
 - b) támogassák a vállalatok lehetséges pozitív hozzájárulását a gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődéshez;
 - c) adott esetben részt vegyenek olyan közös kezdeményezésekben, amelyek során azonosítják és kezelik bizonyos termékekkel, térségekkel, ágazatokkal vagy iparágakkal kapcsolatos káros hatások kockázatait.

Egymástól való tanulás (peer learning)

19. Túl azon, hogy hozzájárulnak az *Irányelvek* hatékonyságának növelését célzó bizottsági munkához, az NKP-k részt vesznek közös egymástól való tanulási tevékenységekben is. Különösen ajánlott a horizontális és tematikus szakértői felülvizsgálatokban (peer review) és az önkéntes NKP szakértői értékelésekben (peer evaluation) való részvétel. Az ilyen egymástól való tanulás megvalósítható az OECD ülések vagy az NKP-k közötti közvetlen együttműködés révén.

Alkalmazás panaszos esetekben

20. Amennyiben panaszos eseteknél az *Irányelvek* alkalmazásával kapcsolatban kérdések merülnek fel, az NKP-től elvárt, hogy segítsen ezek megoldásában. Az Eljárási iránymutatás ezen része a panaszos esetek kezeléséhez nyújt iránymutatást az NKP-knak.
21. A panaszos eljárás hatékonysága az eljárásokban érintett valamennyi fél jóhiszemű magatartásán múlik. A jóhiszemű magatartás ebben az értelemben azt jelenti, hogy a felek időben válaszolnak, a titoktartási kötelezettséget - ahol az szükséges - tiszteletben tartják, tartózkodnak az eljárás hamis színben történő feltüntetésétől, valamint az eljárásban részt vevő felek fenyegetésétől vagy velük szembeni szankciók bevezetésétől, továbbá ténylegesen azzal a céllal vesznek részt a folyamatban, hogy a felmerült problémákra az *Irányelvekkel* összhangban lévő megoldást találjanak.

A panaszos esetekre vonatkozó vezérelvek

22. A funkcionális egyenértékűség alapvető kritériumaival összhangban, az NKP-k kezeljék a panaszos eseteket az alábbi módon:

Pártatlanul: Az NKP-k biztosítsanak pártatlanságot a panaszos esetek megoldása során.

Kiszámíthatóan: Az NKP-k biztosítsák a kiszámíthatóságot azáltal, hogy egyértelmű és a nyilvánosság számára elérhető tájékoztatást nyújtanak a panaszos esetek megoldásában betöltött szerepükről, ideértve a jószolgálati tevékenység nyújtását, a panaszos eljárás szakaszait az irányadó időkeretekkel együtt és azt a lehetséges szerepet, amit a felek között elért egyezés végrehajtásának nyomán követésében betölthetnek.

Méltányosan: Az NKP-k biztosítsák, hogy a felek tisztességes és méltányos módon vehessenek részt az eljárásban, például úgy, hogy az eljárást érintő információforrásokhoz ésszerű feltételek mellett nyújtanak hozzáférést.

Összeegyeztethetően az Irányelvekkel: Az NKP-k az *Irányelvek* alapelveivel és normáival összhangban működjenek.

Az NKP-k közötti egyeztetés panaszos esetekben

23. Általában azon ország NKP-ja foglalkozik a problémával, ahol az felmerül. A részes országok esetében ezeket a problémákat először nemzeti szinten vitatják meg, és szükség szerint folytatják kétoldalú keretek között. A fogadó ország NKP-ja egyeztessen az anyaország NKP-jával azon erőfeszítései során, hogy a feleket az ügy megoldásában támogassa. Az anyaország NKP-ja tegyen meg mindent, hogy kellő időben, megfelelő támogatást nyújtson, amennyiben ezt a fogadó ország NKP-ja kéri tőle.
24. Amennyiben probléma merül fel egy vállalat több részes országban folytatott tevékenységét illetően, vagy különböző részes országokban letelepedett konzorciumi,

vegyes vállalati, vagy más hasonló formában szerveződött vállalatcsoport tevékenységével kapcsolatban, az érintett NKP-k a megegyezés érdekében konzultáljanak arról, hogy a felek segítségével melyik NKP lesz a vezető. Az NKP-k kérhetnek segítséget a Beruházási Bizottság elnökétől egy ilyen egyezség elérése céljából. A vezető NKP egyeztessen a többi érintett NKP-val, amelyek - a vezető NKP kérése esetén - nyújtsanak megfelelő segítséget. Amennyiben a felek nem jutnak egyezsége, a vezető NKP a többi érintett NKP-val egyeztetve hozza meg a végső döntést.

Előzetes értékelés

25. Amikor az NKP az előzetes értékelés során felméri, hogy a felmerült probléma érdemes-e további vizsgálatra, meg kell állapítania, hogy a probléma jóhiszemű-e és releváns-e az *Irányelvek* alkalmazása szempontjából. E tekintetben az NKP az alábbiakat veszi figyelembe:
- az érintett fél kiléte és az ügyben való érintettsége;
 - a probléma érdemi-e és megalapozott-e;
 - látszik-e kapcsolat a vállalat tevékenységei és a panaszos esetben felmerült probléma között;
 - az alkalmazható jogszabályok és eljárások relevanciája, ideértve a bírósági ítéleteket is;
 - hogyan kezeltek vagy kezelnek hasonló eseteket más hazai vagy nemzetközi eljárásokban;
 - hozzájárulna-e az Irányelvek céljaihoz és hatékonyságához a panaszos eset vizsgálata.
26. Amikor az NKP hasonló, párhuzamosan futó belföldi vagy nemzetközi eljárásoknak a panaszos esetre vonatkozó jelentőségét értékeli, ne döntsön csupán azért úgy, hogy a probléma nem érdemel további vizsgálatot, mert párhuzamos eljárás is folyt, folyik vagy hozzáférhető az érdekelt felek számára. Az NKP azt mérlegelje, hogy a jószolgálati segítségének felajánlása pozitívan járulhat-e hozzá a felmerült probléma megoldásához, és nem okoz-e egyik érdekelt félnek sem jelentős sérelmet a másik eljárásban, illetve nem eredményez-e bírósági eljárást sértő helyzetet. A mérlegelés során az NKP figyelembe veheti más NKP-k gyakorlatát, és szükség esetén konzultálhat azokkal az intézményekkel, ahol a párhuzamos eljárást folytatják vagy folytathatnák. A felek is nyújtsanak segítséget az NKP-nak a mérlegelési folyamathoz úgy, hogy biztosítják a párhuzamos eljárással kapcsolatos érdemleges információkat.
27. Az előzetes értékelést követően az NKP választ ad az érintett feleknek. Amennyiben az NKP úgy dönt, hogy a probléma nem érdemes további vizsgálatra, értesíti a feleket döntésének okairól.

Segítségnyújtás a felek részére

28. Amennyiben a felmerült problémák további vizsgálatra érdemesek, az NKP további megbeszéléseket folytat az érintett felekkel, és felajánlja a „jószolgálatait” azzal a céllal, hogy informális módon hozzájáruljon a probléma megoldásához. Adott esetben az NKP a C-2a) – C-2d) pontokban leírtak alapján jár el. Ide tartozhat az illetékes hatóságok, illetve az üzleti szféra, a munkavállalói szervezetek, az egyéb nem kormányzati szervezetek képviselői és a szakértők véleményének kikérése is. Segíthet a probléma megoldásában a más országok NKP-ival való egyeztetés, illetve az *Irányelvek* értelmezésével kapcsolatban kért iránymutatás is.
29. A jószolgálati tevékenysége keretében, az NKP – amennyiben indokolt az adott probléma esetében - felajánl vagy elérhetővé tesz megegyezésen alapuló és peren kívüli eljárásokat, mint a békéltetés vagy a közvetítés, hogy segítse az adott probléma kezelését. A békéltető és közvetítő eljárások elfogadott gyakorlatával összhangban ezek az eljárások csak akkor alkalmazhatók, ha azzal az érintett felek egyetértenek, és vállalják az eljárásban való jóhiszemű részvételt.
30. A jószolgálat felajánlásakor az NKP tehet az érintett felek kilétét védő lépéseket, amennyiben jó oka van feltételezni, hogy ennek az információnak a közzététele hátrányos helyzetbe hozhatna egy vagy több felet. Ez lehet olyan körülmény, amikor szükséges egy vagy több fél kilétének az érintett vállalat elől való elhallgatása.

Az eljárások lezárása

31. Elvárás, hogy az NKP a panaszos eset eredményét - az Eljárási iránymutatás C-3 és C-4 pontjainak megfelelően - mindig nyilvánosságra hozza.
32. Amennyiben az NKP az előzetes értékelést követően úgy határoz, hogy a panaszos esetben felmerült probléma nem érdemes további vizsgálatra, az érintett felekkel való egyeztetést követően nyilvánosan elérhető nyilatkozatot bocsát ki, figyelembe véve az üzleti szempontból és egyébként érzékeny információk bizalmassága megőrzésének igényét. Amennyiben az NKP úgy véli, hogy az előzetes értékelés eredményét figyelembe véve méltánytalan lenne a döntéséről szóló nyilatkozatában valamely fél kilétét nyilvánosan felfedni, megfogalmazhatja nyilatkozatát úgy, hogy abban megóvja az adott fél kilétét.
33. Az NKP nyilvánosságra hozhatja azt a döntését is, hogy a felmerült probléma érdemes további vizsgálatra, továbbá jószolgálati felajánlását az érintett felek irányába.
34. Ha az érintett felek egyezsége jutnak a felmerült probléma kapcsán, fogalmazzák meg megállapodásukban, hogyan és milyen mértékben legyen nyilvános megállapodásuk tartalma. Az NKP – a felekkel egyeztetve – nyilvánosságra hozza az eljárás eredményéről szóló jelentést. A felek megegyezhetnek abban is, hogy az NKP segítségét kéri a megállapodásuk végrehajtásának nyomon követésében, amit az NKP a felekkel egyeztetett feltételek szerint tehet meg.
35. Amennyiben az érintett felek nem jutnak egyezsége a felmerült problémák kapcsán, vagy amennyiben az NKP úgy találja, hogy a panaszos eljárásban részt vevő egy vagy

több fél nem hajlandó elkötelezni magát vagy jóhiszeműen részt venni az eljárásban, az NKP nyilatkozatot bocsát ki, és adott esetben ajánlásokat tesz az *Irányelvek* alkalmazására. Ez az eljárás világossá teszi, hogy az NKP akkor is kibocsát nyilatkozatot, ha külön ajánlásra nincs szükség. A nyilatkozat tartalmazza az érintett felek kilétét, a felmerült kérdéseket, az időpontot, amikor az NKP elé kerültek a problémák, az NKP által tett bármely ajánlást és az NKP által helyénvalónak tartott bármely észrevételt azokról az okokról, amelyek miatt az eljárás nem vezetett egyezséghez.

36. Az NKP biztosítson lehetőséget a felek számára, hogy a nyilatkozat tervezetét véleményezzék. Mindazonáltal a nyilatkozat az NKP nyilatkozata, és az NKP belátására van bízva, hogy megváltoztatja-e a nyilatkozat tervezetét a felek észrevételei alapján. Amennyiben az NKP ajánlásokat tesz a felek számára, bizonyos körülmények között célravezető lehet, ha az NKP nyomon követi a felek válaszlépéseit ezekre az ajánlásokra. Amennyiben az NKP helyénvalónak tartja az ajánlásai nyomon követését, úgy ennek az időkeretét is rögzítse a nyilatkozatában.
37. Az NKP-k által az eljárások eredményeiről nyilvánosságra hozott nyilatkozatok és jelentések fontosak lehetnek a kormányprogramok és szakpolitikák alakítása során. A szakpolitikák összhangjának erősítése érdekében, az NKP-kat arra ösztönzik, hogy nyilatkozataikról és jelentéseikről tájékoztassák az érintett kormányzati intézményeket, ha azok az NKP tudomása szerint az adott intézmények szakpolitikai és programjai szempontjából fontosak. Ez a rendelkezés nem változtat az *Irányelvek* önkéntes jellegén.

Átláthatóság és titoktartás

38. Az átláthatóság az NKP-k működésében a nyilvánossággal való kapcsolattartás általános elveként ismert (lásd feljebb a 9. pontot az „Alapvető kritériumok” résznél). Mindazonáltal, az Eljárási iránymutatás C-4-es pontja elismeri, hogy bizonyos körülmények között fontos a titoktartás. Az NKP megfelelő lépéseket tesz az üzleti szempontból érzékeny információk védelme érdekében. Ugyanígy, egyéb információk, mint például az eljárásban érintett egyének kiléte is bizalmasan kezelendő az *Irányelvek* hatékony alkalmazása érdekében. Egyértelmű, hogy az eljárás a felek által elővezetett tényeken és érveléseken alapul. Ugyanakkor fontos megfelelő egyensúlyt teremteni az átláthatóság és a titoktartás között az *Irányelvek* eljárása iránti bizalom kialakítása és hatékony alkalmazásának elősegítése érdekében. Következésképpen, amíg a C-4 pont nagy vonalakban felvázolja, hogy az alkalmazással kapcsolatos eljárás általában bizalmas, addig az eljárás eredménye általában átlátható.

A nem részes országokban felmerülő problémák

39. Amint az a „Konceptió és alapelvek” fejezet 2. pontjában szerepel, a vállalatokat mindenhol arra ösztönzik, hogy kövessék az *Irányelvek*et akárhol is tevékenykednek, figyelembe véve minden egyes fogadó ország sajátos körülményeit.
- Abban az esetben, ha nem részes országban merül fel az *Irányelvek*ekkel kapcsolatos probléma, az anyaországi NKP lépéseket tesz a felvetett kérdések

megértése céljából. Bár nem mindig megoldható, hogy az NKP az összes vonatkozó információhoz hozzáférjen vagy összehozza az összes érintett felet, azért a helyzete lehetővé teheti, hogy információt kérjen és egyéb tényfeltáró tevékenységet folytasson. Ilyen lépés lehet például az anyaországbéli vállalat vezetésével, illetve szükség esetén, a nem részes ország nagykövetségével és kormánytisztviselőivel való kapcsolatfelvétel.

- A fogadó országok törvényeivel, rendeleteivel, szabályaival vagy szakpolitikáival fennálló ütközések az *Irányelvek* hatékony alkalmazását panaszos eseteknél nehezebbé tehetik, mint a részes országokban. Ahogy az az „Általános elvek” fejezet magyarázatában említésre kerül, míg az *Irányelvek* számos esetben túlmutatnak a jogszabályokon, nem szabad és nem is cél egy vállalatot olyan helyzetbe hozni, ahol egymásnak ellentmondó követelményekkel szembesül.
- Az érintett felek tájékoztatást kapnak az *Irányelvek* nem részes országokban történő alkalmazásában rejlő korlátokról.
- A nem részes országokban felvetődő, *Irányelvekkel* kapcsolatos kérdéseket az NKP találkozókra is meg lehet vitatni annak érdekében, hogy a nem részes országokban felmerülő kérdések kezelésében szakértelem alakuljon ki.

Irányadó időkeretek

40. A panaszos eljárás három szakaszból áll:

1. *Előzetes értékelés és döntés a feleknek felajánlandó jószolgálati segítségről:* Az NKP törekedjen az előzetes értékelés három hónapon belül történő befejezésére, bár további időre is szükség lehet a megalapozott döntéshez szükséges információk összegyűjtéséhez.
 2. *Segítségnyújtás a felek részére a felmerült problémák megoldása érdekében tett erőfeszítéseikhez:* Amennyiben egy NKP a jószolgálati felajánlásáról dönt, törekedjen megkönnyíteni a problémák időben történő megoldását. Elismerve, hogy a jószolgálat - például a közvetítés és a békéltetés - révén történő előrehaladás, végül is az érintett feleken múlik, az NKP - a felekkel való egyeztetést követően - állítson fel ésszerű időkeretet a felek közötti megbeszélésekre a felmerült problémák megoldása érdekében. Amennyiben nem sikerül egyezsége jutni az adott időkereten belül, az NKP egyeztessen a felekkel a nekik nyújtott segítség folytatásának hasznosságáról. Amennyiben az NKP arra a következtetésre jut, hogy az eljárás folytatása várhatóan eredménytelen lesz, zárja le az eljárást, és készítse el nyilatkozatát.
 3. *Az eljárás lezárása:* Az NKP a nyilatkozatát vagy a jelentését az eljárás lezárását követő három hónapon belül bocsássa ki.
41. Általános elvként az NKP törekedjen az eljárás lezárására a panaszos eset benyújtásától számított 12 hónapon belül. Tény azonban, hogy szükség lehet ezen időkeret meghosszabbítására, amennyiben a körülmények ezt követelik, például, ha a problémák nem részes országban merülnek fel.

Beszámoló a Beruházási Bizottságnak

42. Az NKP-k fontos feladata a beszámoló készítés, ami segíti a tudásbázis és az alapvető kompetenciák felépítését, elősegítve az *Irányelvek* hatékonyságának növelését. Ennek fényében az NKP-k beszámolnak a Beruházási Bizottságnak abból a célból, hogy az OECD *Irányelvektől* szóló éves beszámolóba bekerüljön információ a felek által kezdeményezett összes panaszos esetről, ideértve azokat, amelyek az előzetes értékelés fázisában vannak, azokat, amelyekre kiterjedt a jószolgálati felajánlás, és a megbeszélések folyamatban vannak, valamint azokat, amelyekre az NKP az előzetes értékelést követően nem terjesztette ki jószolgálati ajánlatát. A panaszos eseteket érintő tevékenységekről szóló beszámolóknak az NKP-k megfelelnek a C-4 pontban meghatározott átláthatósági és titoktartási szempontoknak.

II. Magyarázat az Eljárási iránymutatáshoz a Beruházási Bizottság részére

43. A Tanácsi határozathoz kapcsolódó Eljárási iránymutatás a Bizottság részére feladatainak teljesítéséhez további iránymutatással szolgál, beleértve az alábbiakat:
- feladatainak hatékony és időben történő teljesítése;
 - az NKP-ktől érkező segítségkérések mérlegelése;
 - eszmecserék szervezése az NKP-k tevékenységéről;
 - a nemzetközi partnerektől és szakértőktől való tanácskérés lehetőségének biztosítása.
44. Az *Irányelvek* nem kötelező jellege kizárja, hogy a Bizottság jogi vagy kvázi-jogi testületként működjön. Az NKP megállapításai és nyilatkozata (kivéve az *Irányelvek* értelmezését) sem vitathatók a Bizottsághoz fordulva. A rendelkezést, amely szerint a Bizottság nem vonhat le következtetést egyes vállalatok viselkedésével kapcsolatban, maga a Határozat tartja fenn.
45. A Bizottság megvizsgálja az NKP-ktől érkező segítségnyújtási kéréseket, ideértve az *Irányelvek* adott körülmények közötti értelmezése közben felmerülő kétségeket. Jelen pont a Tanácsi határozathoz kapcsolódó Eljárási iránymutatás NKP-kra vonatkozó C-2c) pontját tükrözi, amelyben az NKP-kat arra kérik, hogy forduljanak útmutatásért a Bizottsághoz, ha az adott körülmények között kétségük merül fel az *Irányelvek* értelmezésével kapcsolatban.
46. A Bizottság az NKP tevékenységek megvitatása során - amennyiben szükséges - tehet ajánlásokat azok működésének javítására, ideértve az *Irányelvek* hatékony alkalmazását is.
47. A Bizottság mérlegeli azt a részes ország, tanácsadó testület vagy az OECD Watch által benyújtott, megalapozott beadványt is, amely szerint egy NKP nem teljesítette az *Irányelvek* alkalmazása során a panaszos esetekkel kapcsolatos eljárási feladatait. Ez

kiegészíti az Eljárási iránymutatás azon részének rendelkezéseit, amely az NKP-k tevékenységéről szóló beszámolásra vonatkozik.

48. Az *Irányelvek* jelentésének pontosítása multilaterális szinten a Bizottság kulcsfontosságú feladata marad annak biztosítása érdekében, hogy az *Irányelveket* ne értelmezzék különbözőképpen az egyes országokban. A Bizottság mérlegeli azokat a részes ország, tanácsadó testület vagy az OECD Watch által benyújtott megalapozott beadványokat is, amelyek az NKP-k *Irányelvekre* vonatkozó értelmezésének a Bizottság értelmezésével való összhangjára vonatkoznak.
49. Annak érdekében, hogy kapcsolatot kezdeményezzen nem részes országokkal az *Irányelvekben* foglalt kérdésekről, a Bizottság meghívhat érdeklődő nem részes országokat az üléseire, az éves vállalati felelősségvállalási kerekasztal beszélgetéseire, valamint a felelős üzleti magatartásról szóló konkrét projektekhez kapcsolódó ülésekre.
50. Végezetül, a Bizottság felkérhet szakértőket, hogy foglalkozzanak tágabb témákkal (például a gyermekmunka vagy az emberi jogok) vagy egyedi kérdésekkel és azokról számoljanak be, vagy javítsák az eljárások hatékonyságát. E célból a Bizottság felkérhet belső OECD szakértőket, nemzetközi szervezeteket, a tanácsadó testületeket, nem kormányzati szervezeteket, a tudományos élet képviselőit és másokat. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy ezzel nem jön létre olyan fórum, amely egyedi esetek megoldására szolgál.